

EDITORIAL

Mig segle d'ensenyament secundari

L'Institut Moianès o, més ben dit, el que en fou el seu precedent ha fet cinquanta anys. Els instituts no són institucions, diguem-ne, gaire glamuroses, donades a celebracions: ens hi fixem en diferents etapes de la vida, si hi hem estudiat o si ho han fet els nostres fills. La resta del temps, fora de la comunitat educativa no acostumen a ser notícia i, quan en són, és fàcil que ho siguin per algun incident.

Que a Moià els estudis d'ensenyament secundari hagin fet mig segle és un aniversari a ressaltar. Llegireu a l'interior entrevistes a persones que, tot just acabada la llicenciatura, van entrar al col·legi de batxillerat, on van desenvolupar tota o bona part de la seva carrera professional. En pocs anys s'ha jubilat una mostra representativa de tota una generació que ha treballat molts anys a l'institut i l'ha fet créixer fins on és avui.

Anant als orígens, l'any 1968 el Ministerio va donar el vist-i-plau a la creació d'un «Colegio Libre Adoptado», en la terminologia de l'època, que venia a ser un institut, però tutelat per Vic. Aquesta fita es va aconseguir després d'àrdues negociacions que van gestionar el llavors alcalde, Sebastià Petitbò, i el pare Rossend Casallarch. El protagonisme dels escolapis en l'impuls de l'institut és un fet innegable, que cal reconèixer. Segurament, aquella iniciativa va servir, i molt, per a conrear la consciència de comarca.

L'institut va permetre que, a Moià, els joves dels Escolapis i dels «Nacionals» es

barregessin els uns amb els altres, com va aconseguir integrar alumnes dels diferents municipis del Moianès, però també de més enllà de la nostra comarca. Així, per exemple, segons dades publicades per LA TOSCA el febrer de 1983, aquell any hi assistien 59 alumnes de Moià, 36 de Castellterçol, 7 de l'Estany, Castellcir i Sant Quirze Safaja, 6 de Calders, 2 de Monistrol de Calders i 1 de Granera, però també 16 de Sant Feliu de Codines i 1 de Palau de Plegamans.

Al llarg de la seva història, l'institut ha estat dirigit molt més temps per dones que per homes. És reconfortant comprovar aquest itinerari ara, quan encara són tan agudes les diferències de gènere en ostentar funcions directives a tots els nivells.

Com en tants altres instituts de Catalunya, el nostre ha afrontat el repte d'organitzar el COU, l'ESO quan es va implantar i també ha aconseguit tirar endavant un cicle de formació professional. Però, segurament, un dels reptes principals ha estat integrar alumnes novinyuts, sense cap coneixement de la llengua catalana i a vegades sense coneixement de la castellana. Segurament, els professors i professores de l'institut tenen un coneixement de primera mà, directe, de la història social de la nostra comarca, i és que en alguns casos han educat fins a dues generacions d'alumnes de la mateixa família. La seva tasca bé mereix un reconeixement.

ÍNDEX

Editorial	3
Vida municipal	5
A un any de les eleccions municipals. <i>E. Vilardell, J. Font</i>	5
L'Ajuntament de Moià renova la seva imatge. <i>J. Clarà</i>	11
Actes i esdeveniments	12
Quim Vila i el Moianès canten pels presos. <i>J. Clarà</i>	12
Quico Palomar, la retrospectiva. <i>E. Permanyer</i>	13
La rosa groga es fa un lloc per Sant Jordi. <i>E. Roca</i>	14
En els cinquanta anys d'institut. <i>L. López</i>	15
Parlem amb M. Bigorra i M.A. Oller. <i>R. Portet, J. Clarà</i>	17
Concurs «La qualitat és en el detall»	20
Les entitats informen	21
Treballar amb gent gran. <i>M. Gálvez</i>	21
Nova junta dels Tres Tombs. <i>R. Ponsa</i>	22
X Trobada de Seat 600 de Moià. <i>M.À. Morera</i>	23
Biblioteca de Moià	24
Nova trobada a Mauer, poble agermanat ... <i>S. Badó</i>	25
Nova inundació a les coves del Toll. <i>M. Fàbrega</i>	26
Moianès	29
Primers resultats en la millora del transport ... <i>Cons.Com.</i>	29
Consorti del Moianès	30
L'òpera del Moianès s'estrena a Castellterçol. <i>J. Font</i>	32
Diada del Soler a Santa Maria d'Oló. <i>J. Canamasas</i>	34
Jornada de neteja a l'Estany. <i>D. Prat</i>	35
Notes terçolenques. <i>R. Puig</i>	36
Natura	37
Les rabassoles. <i>M. Fortuny</i>	37
Lletres	39
Un marc al Jó. <i>M. Baqués</i>	39
Versos diversos... <i>B. Fonts</i>	41
Crítica de poesia. <i>P. Criach</i>	42
Miscel·lània	43
Ja n'hem fet cinquanta! <i>Grup de cinquantins</i>	43
La il·lusió perduda (Blanes, abril 2018). <i>Plade</i>	44
El so del violí. <i>A. Cantó</i>	45
Publicacions	46
Breus	48
Moviment demogràfic / Sopa de lletres	49
Dades meteorològiques	50

Fot. C.I.C. - Moià

VIDA MUNICIPAL

A un any de les eleccions municipals

Elvira Vilardell, Josep Font

El 26 de maig del 2019 hi haurà eleccions municipals: en un context polític marcat per la incertesa, els comicis locals mantenen la seva cadència com un rellotge. LA TOSCA, a un any de les eleccions, ha volgut fer un primer balanç d'aquesta legislatura.

Com a resultat de les anteriors eleccions municipals vam titular «Dionís Guiteras arrasa a Moià» i és que AraMoià va obtenir tres de cada quatre vots. Mai des de la represa democràtica no hi havia hagut a Moià un resultat tan aclaparador: la reducció del deute, la consecució de la comarca poques setmanes abans de les eleccions, l'obra de govern i el fet que només es presentessin dues llistes van ser factors per a explicar aquell resultat tan contundent, amb deu regidories per a AraMoià i tres per al PDeCAT. Repassem temes amb Dionís Guiteras, l'alcalde de Moià, i amb Maria Tarter i Montserrat Girbau, del PDeCAT.

El deute ja no és el protagonista de la política municipal, però té encara forta incidència.

Dionís Guiteras anuncia una primícia: «Si tot va bé, a finals d'aquest 2018 segurament sortirem del Pla d'Ajust. Sortirem de la tutela de la Generalitat i això suposa un punt d'inflexió. El deute s'haurà reduït del 395% al 100%.» És per aquest motiu que l'equip de govern es planteja abaixar l'Impost sobre Béns Immobles de cara al 2019: «Malgrat que serà una disminució molt petita i que gairebé no es notarà, volem deixar clar a la ciutadania que hi ha un canvi de paradigma.» Cal tenir en compte que l'IBI és a dia d'avui l'impost que més diners aporta a les arques públiques —2,8 milions d'euros anuals— i, per tant, el seu pes a l'hora de fer front al deute ha estat i continua essent cabdal. Cada habitant de Moià paga de mitjana 511,3 euros referents a aquest tribut, una xifra 26,7 euros per damunt de la mitjana en el conjunt de Catalunya, que és de 484,6 euros.

Quina és la situació de MoiàFutur, l'empresa municipal propietària dels pisos de la caserna de la Guàrdia Civil i del pàrquing del CAP?

Guiteras explica que l'any 2012 es

Pàrquing del CAP, al carrer de la Tosca (fot. J. Font)

LA TOSCA Can Carner. Joies, 11-13 - 08180 Moià · latosca@latosca.cat · www.latosca.cat

Consell de Redacció: Mercè Bigorra, Jaume Clarà, Josep Font, Albert Lozano, Elvira Permanyer, Roser Portet, Josep Riera, Elisa Roca, Josep Ruaix, Elvira Vilardell
Administració: Eduard Gómez

Impressió: Winihard Gràfics, Moià
Disseny de la revista: Soldevila. Disseny i Comunicació
DL B-4501-1983 — ISSN 2014-5160, 2014-5179 (versió digital) — 8 números l'any. Preu de l'exemplar: 4'5 euros

LA TOSCA és membre de l'Associació Catalana de la Premsa Comarcal

Edita: ASSOCIACIÓ CULTURAL
MODILIANUM

Amb el suport de Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència

va presentar un concurs de creditors. El jutge va determinar que no era delictiu i que no hi havia responsabilitats. Es va arribar a un acord amb uns quants proveïdors, que comprometia a complir unes condicions. El marc d'aquell conveni era una periodificació de retorn del deute. Com es va dir en aquell moment, «compràvem temps». Per a trobar una sortida viable a MoiàFutur calia donar algun tipus d'activitat econòmica al pàrquing que es va construir al CAP. Per a poder fer això era necessària una modificació del Pla d'Urbanisme de l'ús d'aquell subsòl. «El problema amb què ens hem trobat és que la Comissió d'Urbanisme i Territori de la Catalunya Central ens ha assegurat que aquest canvi d'ús no es pot fer. Per tant, decau completament la possibilitat de donar una activitat econòmica al pàrquing i poder retornar el deute de MoiàFutur». «S'ha d'anar a una liquidació de la societat», afegeix Guiteras. Afortunadament, hi ha la possibilitat que Moià no perdi els actius: «Ens en podem sortir, però hem de veure com se soluciona. El que és segur és que es resoldrà el 2018, segurament al novembre.»

Maria Tarter i Montserrat Girbau expliquen que, en el cas de MoiàFutur, sempre han estat al costat de l'ajuntament. Hom ha informat el jutjat mercantil que dissolem la societat. «Per dir-ho de forma planera, hem dit al jutge que, tot i haver-ho intentat, això no ho podem aixecar.» Comenten que l'administrador concursal adjudicat és el mateix que van assignar amb anterioritat i que, per tant, coneix bé l'expedient. «Ara ja no és a les nostres mans, dels consellers de MoiàFutur.» «L'administrador concursal ha de fer una proposta al jutge de liquidació de la societat i això vol dir subhasta de les propietats i recuperar tot el que es pugui per als creditors, que també en som l'ajuntament. És gairebé segur que aquests béns aniran a subhasta. Com acabarà, ja ho veu-

rem.» Tarter i Girbau detallen que dels 2,7 milions del conveni de creditors, hi ha un deute al banc d'1,3 milions, uns 480.000 euros són deute al Ministeri de Foment i 800.000 són per al consistori. «L'Ajuntament de Moià, com que l'empresa és 100% de l'ajuntament, no pot presentar-se a la subhasta.»

En el ple de maig hi ha hagut la licitació final del projecte de l'EDAR, la nova depuradora.

Maria Tarter i Montserrat Girbau afirmen que «l'EDAR és un projecte de poble i el nostre grup sempre ha votat que sí. Els plecs tècnics estaven molt ben fets, els va redactar un enginyer extern. Estava tan detallat el tema de les assegurances necessàries durant tot el procés de l'obra que hi ha hagut problemes perquè les empreses ho acceptessin.» L'ajuntament contractarà en nom de la Unió Temporal d'Empreses les assegurances requerides, que pagarà l'empresa. «Nosaltres sempre hem dit que tindrien tot el nostre suport, però, això sí, en un projecte que va més enllà de 3 milions d'euros, calia garantir que administrativament es fa de forma impecable. L'expedient inicial no estava ni signat pels serveis jurídics.»

Dionís Guiteras reconeix que hi ha hagut una mica d'endarreriment, però que ja s'ha fet l'adjudicació. A primers del 2019 està previst que comencin les obres. «És la inversió més gran que ha fet l'ajuntament i és un projecte molt important en l'àmbit supramunicipal, perquè el mal aspecte d'alguns rius de la comarca és culpa nostra.»

Quan vindran els Mossos d'Esquadra? Què implica, l'arribada dels mossos, per al futur de la Policia Local?

Guiteras també avança primícies en aquest tema: «Quan es publiqui LA TOSCA ja hi haurà Mossos d'Esquadra a Moià, perquè les obres ja estan acabades. Seran, en total, deu: nou agents i

una molt bona sergent, que a més a més coneix molt bé el Moianès i té molts anys d'experiència en l'àmbit del servei de proximitat.» Tot i ser un projecte important per al poble i la comarca, no es farà cap acte oficial. Amb el Departament d'Interior s'ha decidit que no se celebrarà cap inauguració fins que no hi hagi un conseller d'Interior.

De moment, i a causa en part de l'article 155 de la Constitució, només es cobriran dos torns dels tres possibles: matí i tarda, que és quan hi ha més actuacions. «Lluitaré perquè es cobreixin tots els tres torns, ja que crec que ens ho mereixem», afegeix Guiteras. Així mateix, l'alcalde destaca que l'obra no s'ha fet tan sols pensant en els Mossos, sinó també «pensant en la policia local»: «La volem continuar mantenint. Ara tenim una bona oportunitat per a aprofitar tots els recursos i per a beneficiar-nos de la col·laboració entre totes dues policies.»

Amb l'arribada dels Mossos hi ha també l'acord de l'oposició: «Nosaltres portàvem al programa electoral crear una comissaria de districte. Hi estem del tot d'acord.» D'altra banda, les regidores del PDeCAT detallen que en el ple de maig es va aprovar destinar 12.000 euros d'una

empresa externa per a vigilants de zona blava, els quals començaran a actuar a partir de l'estiu. I és que, segons les regidores, hi ha moltes «queixes», perquè, amb tan poca policia, és molt difícil poder controlar les zones blaves. «Jo no sé si hi hagut bona gestió de la policia local per part de l'alcalde. Potser ell té un projecte que no ens està explicant. És cert que la policia local no és un servei obligatori, però haurem de decidir si en volem o no. Que vinguin els Mossos no vol dir que ho solucionin tot. Hi haurà una patrulla per a tot el Moianès. I per acabar amb aquest tema: és increïble la feina que tenen, les trucades que reben i els serveis que han de fer. Ho hem anat a comprovar. La gent truca quan tenen un problema. Però hem demanat a l'alcalde que, sense informació personal, només estadística, volem saber quants casos de robatoris, violència domèstica, queixes per incivisme, etc. han hagut de fer, i sempre ens ho ha negat. Mai no ens ha volgut informar. Per a decidir si necessitem policia local també necessitem informació», detalla Maria Tarter.

Quan s'aprovarà el Pla d'Ordenació Urbanística Municipal, el POUM?

Dionís Guiteras reconeix que l'aprovació del POUM s'ha endarrerit perquè s'han

Obres per a l'oficina dels Mossos d'Esquadra, a Can Rocafort (fot. J. Font)

trobat més dificultats de les que es pensaven. Tot i això està convençut que s'aprovarà abans que s'acabi aquest 2018. En aquest sentit, l'alcalde matisa que el pla urbanístic s'ha prorrogat no perquè el projecte estigués mal plantejat, sinó perquè s'ha descobert informació que quan es va elaborar no es tenia i que obliga a fer correccions. En concret, un informe fet des de secretaria va fer plantejar certs dubtes i ara s'està parlant amb el redactor del projecte per a veure com s'aconsegueix polir certs aspectes abans d'aprovar-lo i estalviar així futurs possibles problemes. «Una de les sorpreses que hem trobat durant aquest procés és el tema de la zones industrials: no hi ha cap dels tres polígons que tinguem recepcionats; això vol dir que si no hi ha finalització d'obra no es poden donar llicències.»

En aquest punt les regidores de l'oposició tenen una opinió contundent: «El POUM és el gran fracàs de la legislatura, així de clar.» «És una realitat flagrant», diuen. «Era el gran projecte d'aquest mandat, del regidor Clusella. Aquesta era la legislatura del POUM i ha estat un fracàs rotund.»

Les regidores del PDeCAT expliquen que el setembre passat, després de tot el

procés d'elaboració i de participació ciutadana, el POUM havia d'anar a aprovació inicial. Es van fer reunions, fins i tot, amb el PSC i la CUP perquè el POUM és un projecte de poble a trenta anys i «no havíem de ser-hi només els qui tenim govern ara.» S'arriba al ple de setembre, doncs, amb el projecte i se suspèn aquell punt del ple per temes de país [s'estava a pocs dies de l'1 d'octubre, amb els fets del Departament d'Economia]. Es va considerar que en aquell ple no s'havia de discutir aquell tema, amb fort contingut polític, amb tot el que estava passant a Catalunya. Doncs bé, el vam treure d'aquell ple i ja no hi ha tornat més. Què ha passat, doncs? «Quan reclamem que passa amb el POUM, l'alcalde diu que el secretari se l'està mirant. Nosaltres pensem que hi ha més temes al darrere i que no ens ho estan dient. A més, estan engegant projectes que xoquen amb el POUM, com el de les zones industrials...»

La situació de les zones industrials era un altre tema de l'ordre del dia...

És que està del tot relacionat», apunten les regidores del PDeCAT. «Nosaltres estem totalment d'acord que a les zones industrials s'hi han de fer les obres

mínimes, les indispensables perquè es puguin recepcionar els polígons i poder després atorgar llicències d'obres. Però és que en aquest tema de la legalització dels polígons s'hi inclouen modificacions puntuals de pla parcial que ja estaven incloses en el POUM que havíem d'aprovar el setembre passat. Són modificacions, per tant, iniciades per l'ajuntament perquè es considera que són d'interès general, però que es vol fer pagar als afectats-beneficiats. Aquestes modificacions estan en el document POUM, que es paga amb diner públic. No entenem que es vulgui fer-ho pagar als empresaris. En la presentació que va fer l'alcalde a l'Auditori de Sant Josep utilitzava el document del POUM que encara no hem aprovat. Si això ja està pagat a l'arquitecte del POUM, per què hem de fer unes modificacions puntuals ara? A la nostra manera d'entendre, l'alcalde, abans de fer un decret i convocar una licitació al perfil del contractant, hauria hagut de parlar amb els empresaris dels polígons, que són molts i diferents.»

Per la seva banda, Dionís Guiteras reconeix que l'actuació de l'ajuntament en aquesta qüestió és «injusta»: «Demanem a aquelles empreses que volen

una llicència unes garanties aproximades del cost que pot tenir acabar l'obra. Com que ens hem de cobrir les espatlles, els sol·licitem unes fiances segurament més elevades que el cost real de les reformes. Aquesta és l'única manera que hem trobat per a poder-los donar una llicència en precari i que els recursos públics no estiguin beneficiant un particular», detalla l'alcalde.

Un altre dels reptes d'aquesta legislatura era la posada en marxa del Consell Comarcal. En quina situació es troba?

«Ja hem arrencat amb els darrers serveis obligatoris que ha de prestar aquest organisme. Per tant, la fase d'assentament no està acabada, però sí a prop d'acabar-se», apunta l'alcalde. El que falta ara, puntualitza Guiteras, «és muscular l'aparell administratiu del Consell Comarcal per tal d'oferir tots aquells serveis que creiem que hauríem de prestar». Un cop s'hagi acabat de vertebrar aquest òrgan, el Consorci del Moianès deixarà de realitzar la majoria de tasques administratives que ha hagut d'assumir mentre el Consell Comarcal s'estava «construint». Ara bé, l'alcalde de Moià té molt clar que les dues entitats continuaran convivint. «Havíem dit

Dionís Guiteras en una reunió amb propietaris de la zona industrial, el 19 d'abril (fot. J. Font)

No hi ha cap zona industrial de Moià que estigui recepcionada (fot. J. Font)

que el Consorci del Moianès desapareixia ràpidament i no ha estat ni serà així. Durant el període 2017-2018, la comarca ha rebut recursos per valor de més de 5 milions d'euros, dels quals 2 han arribat a través de recursos que rep el Consorci. Podem dir, doncs, que és de poc sentit comú tancar-lo», argumenta Guiteras.

Parlem també de la remunicipalització del servei de recollida d'escombraries...

En el darrer ple del mes de maig es va prendre l'acord d'assumir aquest servei des de l'ajuntament i de fer-ho mitjançant la companyia Aigües de Moià. Hi ha coincidència en aquesta decisió tant del govern com de l'oposició. Guiteras afirma que la decisió s'ha pres gràcies «a dos estudis que hem encarregat i dels quals es dedueix que som capaços de gestionar aquest servei i que ens surti més barat del que ens surt ara amb Traginers de l'Altiplà». «A partir d'aquí obrim un nou debat: ¿volem fer recollida porta a porta, volem gestionar els residus amb un altre tipus de contenidors? Ara sabem que gestionant de la mateixa manera ho podem fer més barat i això ens permet de veure com podem ser més eficients i si cal canviar el model. Per tant, té sentit

internalitzar el servei de recollida de deixalles.»

Tarter i Girbau comentem que el contracte va caducar el desembre del 2015 i que el servei s'ha anat prorrogant fins ara. Organitzar la recollida de deixalles internament, mitjançant Aigües de Moià, serà un repte de futur per tal d'evitar posar en risc una empresa sanejada, que funciona amb superàvit, i decidir com s'adquireixen els camions i els contenidors, si és que es continua amb aquest model.

Com està el tema de l'arranjament dels pisos socials?

Dionís Guiteras comenta que «estem legalitzant aquells pisos que són de propietat municipal, ja que hi ha qüestions que cal solucionar, com ara llum, comptadors, etc. A Moià anem molt mancats de pisos socials que ens permetin donar un servei a la gent que té dificultat per a accedir a l'habitatge.»

Des de l'oposició tenen un punt de vista diferent. «Tenim setze pisos al carrer Miquel Martí i Pol, els dos habitatges de la caseta del Parc i dos pisos al carrer Castellterçol. Ens diuen que hi ha un problema de legalització dels pisos de Martí i Pol. En uns hi viuen i amb diferents tipus de contracte. Però també hi ha pisos buits, nostres, de l'ajuntament. Calen arranjaments d'interiors, però hem tingut subvencions de la Diputació. Ens van demanar què volíem fer amb 250.000 euros i nosaltres fèiem una aposta important, d'uns 50.000 euros, per a arranjament aquests pisos. Però no hi ha manera. Hi ha gent jove i amb necessitats...», argumenten Maria Tarter i Montserrat Girbau.

I ens adonem que queden encara molts temes per tractar i poc espai: la reforma de Montví de Baix, el Pla de Mobilitat, l'adquisició del Casal, el Club Esportiu, temes pendents de judici, etc. No faltaran pas qüestions per debatre i elaborar en els programes electorals.

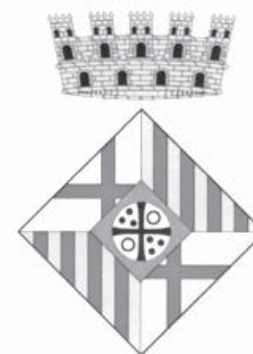

Els contenidors podrien canviar (fot. J. Font)

L'Ajuntament de Moià renova la seva imatge

Jaume Clarà

L'any passat es va oficialitzar l'escut de la vila, amb l'adopció del format caironat —un quadrat invertit— que, segons la legislació catalana, han de tenir tots els escuts municipals, amb l'adopció de la corona de vila i, com a element més «polèmic», amb la introducció d'un escusó caironat

Escut oficial de Moià

d'atzur que separa el dineret —l'element central i distintiu de l'escut moianès, símbol de la compra dels drets feudals per part dels moianesos— de la resta d'escut, quarterat amb la creu de Sant Jordi i els quatre pals —que és el mateix escut de la ciutat de Barcelona, de qui Moià va passar a ser carrer després de comprar els esmentats drets feudals.

Ara l'Ajuntament de Moià ha volgut oficialitzar la seva imatge corporativa. A partir de tres propostes presentades per l'estudi de disseny Eudald Van der Pla, es va obrir un procés participatiu, en què 316 persones van dir-

hi la seva. L'opció guanyadora, amb 189 vots (59,9%) va ser la que presentava una imatge més semblant a l'escut, ja que les opcions no triades optaven o bé per supri-

mir del tot la corona (60 vots, 18,9%) o bé per presentar una versió més innovadora, centrada en els elements interns del dineret central però perdent altres elements històrics com la creu de Sant Jordi i els quatre pals (67 vots, 21,2%).

Ajuntament de Moià

Logotip (2018)

Ajuntament de Moià

Logotip (1988)

El nou logotip substitueix el creat fa trenta anys, a principis de 1988, pels dissenyadors barcelonins Carme Jiménez i Josep Márquez, en una iniciativa impulsada per l'aleshores regidor de Cultura, Jordi Soler.

A partir d'ara està previst que l'estudi de disseny treballi en el manual d'estil de comunicació i en les diverses aplicacions del logotip, que en principi estan previstes, entre altres, per a la papereria corporativa (models de documentació oficials, models

Ajuntament de Moià

Ajuntament de Moià

Els logotips no seleccionats

d'instàncies...), l'aplicació a la web oficial de l'ajuntament, la senyalística o l'ús en vehicles oficials. Segons informa a LA TOSCA Mireia Cañas, regidora de Comunicació, Participació i Transparència, l'escut oficial es reservarà per a usos més protocol·laris (plaques oficials, pins de solapa, etc.).

ACTES I ESDEVENIMENTS

Quim Vila i el Moianès canten pels presos

Jaume Clarà

A 563 quilòmetres d'Alcalá Meco, 613 d'Estremera i 615 de Soto del Real —tres topònims que malauradament s'han fet massa habituals en els noticiaris del nostre país—, en el centre cultural Les Faixes

de Moià, el divendres 18 de maig a la nit va tenir lloc la presentació del videoclip *Democràcia!* Amb aquest, Quim Vila recupera la cançó del mateix títol que va compondre l'any 2014 en defensa del dret democràtic a l'autodeterminació del nostre país i, tot i mantenir la mateixa lletra, la converteix en una reivindicació a favor dels presos polítics.

Les pancartes amb el lema «Llibertat presos polítics» són presents en les imatges gravades davant les tres presons madrilenyes, en les quals pateixen la pena de presó «preventiva» el president d'Òmnium Cultural, Jordi Cuixart, l'ex-president de l'ANC i diputat Jordi Sànchez, el vice-president Oriol Junqueras, els consellers Dolors Bassa, Joaquim Forn, Raül Romeva, Josep Rull i Jordi Turull, i l'ex-presidenta del Parlament Carme Forcadell. Les escenes fosques dels voltants dels centres penitenciaris són complementades pels cors que formen membres dels equips consistorials i ciutadans diversos dels deu pobles del Moianès.

El videoclip també inclou imatges dels cartells anunciadors dels deu municipis. Al costat dels lemes habituals de «municipi per la independència» o «municipi de la República Catalana», els cartells porten l'afegit de la distància que separa cada un dels pobles de les tres presons esmentades, amb un fotomuntatge, obra de Joan Gómez, tan convincent que fins i tot algun diari digital ha donat els cartells per realment existents.

L'acte de presentació comptà amb la intervenció per part d'Esquerra Republicana de l'alcalde de Moià, Dionís Guiteras, i per part del PDeCAT de Míriam Nogueras, diputada al Congrés dels Diputats i candidata a l'alcaldia de Mataró en les eleccions de l'any vinent.

«Democràcia!», de Quim Vila

Quico Palomar, la retrospectiva

Elvira Permanyer

Amb aquest títol s'obria a l'espai La Cort, del carrer del Salt, una exposició retrospectiva dedicada al moianès Quico Palomar, produïda i comissariada pel col·lectiu ExAbrupto amb l'objectiu de reivindicar la figura i l'activisme d'un dels personatges més singulars que ha donat Moià, no sempre reconegut i estimat.

Una exposició on s'han pogut veure els seus dibuixos més personals, els que habitualment no porta a sobre quan rambleja, els que realment són el seu bagatge. Dibuixos que descriuen el món real passat pel tamís del Quico, amb la seva particular visió del món, de les idees i de les coses, sempre amb una visió entre la sàtira i la transgressió, però amb el seu punt de realisme, moltes vegades esfereïdor.

El Quico, el moianès més ramblejador del món, resideix a Barcelona des de quasi sempre, ha estat inspirador i instigador del naixement de La Fura dels Baus, i molts de nosaltres l'hem vist amb la carpeta sota el braç per vendre els seus dibuixos fotocopiats i els seus estris sorollosos que donen pas a la música, l'altre vessant artístic del Quico, a qui alguns consideren com el «darrer trobador».

L'exposició es va inaugurar el dissabte 5 de maig a la tarda. S'hi podien veure els seus dibuixos més preuats, aquells que s'ha guardat, aquells que no venia als passejadors que li prestaven atenció, a aquells que escoltaven les seves filosofies de l'anti-tot i a favor d'idees més trencadores i alhora més pacifistes. «Un personatge realment autèntic, que no ha deixat mai de viure fidel als seus ideals», com el defineixen els organitzadors de l'homenatge. Completaven l'exposició uns audiovisuals i la paradeta per a la compra de reproduccions dels seus dibuixos.

La tarda de la inauguració es va poder escoltar una vegada més la música del Quico acompanyat dels seus amics i col·laboradors. L'exposició estigué oberta els dies 6 i 11 de maig a la tarda.

Homenatge a Quico Palomar (fot. E. Permanyer)

La rosa groga es fa un lloc per Sant Jordi

Elisa Roca

El diumenge 22 d'abril, pels carrers de Moià ja es respirava l'aire de Sant Jordi, de Diada, dia especial esperat per molts catalans. Perquè combina dos amors: l'amor als llibres i a la lectura, i l'amor incondicional expressat amb una rosa que, tot i que habitualment és vermella, enguany la de color groc s'hi va fer un lloc, tant per denunciar la realitat anòmala que estem vivint com per confraternitzar amb els presos polítics i els exiliats que encara tenim.

El centre de la vila, doncs, ja es va anar ambientant, durant el matí, amb parades de roses i de llibres. Les dues escriptores moianeses, Imma Llonch, amb el seu conte per a infants *La Nàdia, ja no s'amaga les llàgrimes*, i Neus Purí, amb el seu llibre de poemes *Tarot*, van centrar els punts de venda de llurs obres al carrer de Sant Antoni.

I dilluns dia 23, diada de Sant Jordi, en coincidir en dia laborable es van poder programar les lectures que es fan al carrer per sisè any consecutiu. Sota el lema «Llegim al carrer», alumnes de primària

de l'Escola Pia i de l'Escola Josep Orriols i Roca, els de primer d'ESO de l'Institut Moianès, gent gran de l'Esplai, pares i mares de l'Escola Bressol i gent vinculada a aquest esdeveniment, van sortir a llegir fragments de textos de diferents autors, contes curts o poemes, en diverses places del poble. Mentre uns participants glossaven damunt de l'escenari, uns altres escoltaven atents asseguts a les cadires. I a l'inrevés. Durant la matinal s'anaven intercanviant els papers entre els oradors i els qui paraven esment, inundant les places de la vila de molt bones interpretacions i acostant, per damunt de tot, el gust per la lectura i el coneixement de diferents autors a tots els assistents en general.

A la tarda, a partir de dos quarts de sis, i continuant l'esperit del matí, es va organitzar a la plaça del CAP un seguit d'actuacions que combinaven la lectura, el ball i interpretacions musicals a càrrec de la Coral de l'Escola Pia, l'Escola Municipal de Dansa i l'Espai Musical de Moià.

En els cinquanta anys d'institut

Laura López i Tomàs, directora de l'Institut Moianès

Avui, jornada de portes obertes, tenim el plaer de comptar amb la presència de gairebé tots els directors i directores de l'Institut Moianès al llarg dels seus cinquanta anys d'història: el pare Marian Baqués, en representació del pare Rossend Casallarch, ja traspasat, que fou impulsor del CLA i director des de 1969 fins a 1983; Mercè Bigorra (directora de 1983 a 1985), Maria Antònia Oller (1985-1989), Xavier Tió (1989-1992), Matilde Arias (1992-1996), Miquel Rius (1996-2000), Carme Closas (2000-2004), Teresa Miras (2004-2015) i jo mateixa, Laura López. Moltes gràcies a tots per acompanyar-nos aquesta tarda.

Cinquanta anys!

Els registres més antics de què disposem al centre indiquen que ja en 1967 hi havia educació secundària a l'Escola Pia de Moià («bachillerato elemental»), i que al març de 1968 els representants del poble de Moià, amb el seu alcalde, Sebastià Petitbò, es van plantejar la necessitat de demanar al Ministerio de Educación Nacional y Ciencia la creació d'un «Colegio Libre

Adoptado (CLA) de segunda enseñanza mixto», perquè era manifest que hi havia un nombre elevat d'alumnes que estaven cursant estudis de batxillerat elemental i que aquest nombre podria ser més gran si aquests estudis es poguessin dur a terme amb caràcter oficial a la pròpia vila.

Després de tots els tràmits pertinents, pel novembre de 1968 el Ministerio hi donava el vist-i-plau i, finalment, pel febrer de 1969 es publicava al BOE aquesta concessió, que anava acompanyada de la dotació econòmica per a la construcció d'un nou edifici, el qual es va començar a construir l'any 1971 i es va inaugurar en 1974.

El significat de ser «Colegio Libre Adoptado» volia dir que depeníem d'un «Instituto de Bachillerato», en aquell temps el Jaume Callís de Vic, on s'havia d'anar a examinar l'alumnat.

Sé que molts ex-alumnes i habitants de Moià us heu preguntat per què escollir la data de 1968 i no la de 1969 o la de la inauguració de l'edifici de l'institut. La resposta és que volem retre homenatge a tota la gent i les institucions que, cone-

El carrer de Sant Antoni, el dia de Sant Jordi (fot. Alfred Plans)

L. López, T. Miras, C. Closas, M. Rius, M. Arias, M.A. Oller, M. Bigorra, M. Baqués, i el coordinador pedagògic Pau Segura (fot. J. Clarà)

guda alguna, desconegudes moltes, van treballar per aconseguir l'educació secundària a Moià.

Tal com ens ha explicat el pare Marian, aquest institut, com tants d'altres de poblacions de Catalunya sense un nombre gaire alt d'habitants, és fruit de l'aposta d'institucions que maldaren per portar-hi la cultura, conscients que l'educació és la millor eina per a fer créixer persones i pobles.

I voldria afegir que en una època tan masclista com eren els anys seixanta, no solament es va apostar per l'educació secundària, sinó també per l'educació secundària de les noies.

La M. Antònia Oller ens explicava aquesta anècdota: «Un matí, no sé exactament quan, l'alcalde de Moià, Sebastià Ubasart [alcalde entre 1979 i 1983], entrà al despatx del centre. Sense avisar. Directe. Es treu la boina, s'asseu i diu: "M'han dit a l'ajuntament que sóc el *jefe* d'aquest col·legi. Jo que gairebé no vaig poder anar a costura! Però escolteu bé el que us he vingut a dir. Sé que això que feu és molt important per a la canalla i el poble. A partir d'avui, compteu amb mi per a comprar tota la ferramenta que necessiteu. I no l'escatimeu!" Ens va donar la mà, satisfet d'haver complert amb el seu deure de cap administratiu, i va marxar sense visitar el col·legi. No calia. Confiava en nosaltres.» Una mostra de senzillesa i bonhomia que l'honora.

Van passar els anys, vam esdevenir Institut de Batxillerat el curs 1987-1988, amb la incorporació del COU, i més endavant, en 1996, va arribar l'ESO per quedar-se. Ens comentava en Miquel Rius que en aquells primers cursos d'implementació de l'ESO es percebia d'una manera particular la presència a les aules d'una tipologia d'alumnat que veia que les seves expectatives de deixar l'escola obligatòria a catorze anys s'havia truncat. Això en la pràctica representava un

sobreesforç de tots, d'ells per acceptar la nova situació, i del professorat perquè calia lluitar contra una certa desmotivació.

La Carme Closas ens feia notar un altre repte important que l'institut va enfrontar, com va ser la integració d'alumnes nous, sense cap coneixement de la llengua catalana i a vegades sense coneixement de la llengua castellana. Començaven a arribar a la comarca famílies procedents de països llunyans, com la Xina, el Brasil, l'Equador o Mali.

Gràcies a l'esforç, altre cop, d'ajuntament i institut, en aquest cas amb la Teresa Miras com a directora, hem aconseguit tenir un cicle de formació professional i esperem continuar augmentant la diversitat d'ensenyaments que oferim, tant per a Moià com per al Moianès.

Hem evolucionat i incorporat noves mirades: la inclusiva, l'equitativa, la de gènere; hem obert l'institut al poble, a les seves institucions i als seus habitants; volem ser una pinya.

I una cosa que no ha canviat mai és la polèmica cada cop que neva a Moià. Ens explicava la Matilde Arias que un dels cops que va nevar hi havia l'inspector al centre, i va veure què passava en un institut situat en un lloc de nevades freqüents i que rebia alumnes d'indrets allunyats i amb carreteres de muntanya. També va veure que els pares portaven iogurts i entrepans per a ell i per als professors que ens vam quedar fins que no va restar cap alumne al centre. Des d'aquell moment no varem tenir cap problema quan demanàvem permís per a tancar per nevada.

En resum: som un institut viu, amb la mirada posada en el futur.

I vull acabar amb aquests versos de la cançó «Agafar l'horitzó», de Txarango:

*Tenim futur, tenim memòria.
Foc a les mans per teixir la història.
Portem en elles un llarg camí.
Viure vol dir prendre partit.*

Parlem amb Mercè Bigorra i M. Antònia Oller, en el cinquantenari de l'institut

Roser Portet, Jaume Clarà

M. Bigorra i M.A. Oller (fot. R. Portet)

18 de maig del 2018. L'Institut Moianès està de celebració pels cinquanta anys d'existència a Moià d'estudis de batxillerat superior. Per a l'acte d'aquesta tarda —del qual publiquem, en les pàgines precedents, la intervenció de la directora, Laura López— han convocat els ex-directors del centre. Parlem amb Mercè Bigorra i M. Antònia Oller, dues moianeses que van ocupar aquest càrrec, sobre la seva experiència.

Què us va portar a ser professores de l'institut?

Mercè Bigorra (B): Vaig entrar a treballar-hi el 1977, un any molt important per a mi: em vaig llicenciar en Història al juny, em vaig casar al juliol i al setembre començava a treballar a l'Institut. No havia fet mai classes i vaig haver de donar un munt d'assignatures: Història de primer, Geografia de segon, Història de tercer, Filosofia de tercer, Música de primer, Català

de segon... Va ser dur, perquè no estava preparada, però tot és acostumar-s'hi; vaig veure que havia d'aprendre'n i m'hi he passat trenta-sis anys.

Maria Antònia Oller (O): La meua trajectòria és ben diferent. A mitjans dels seixanta, treballava als Escolapis. Quan es va inaugurar el col·legi de batxillerat, el pare Rossend Casallarch em va demanar si podia impartir-hi tres hores setmanals de francès. A mida que anaven augmentant els grups d'alumnes, s'incrementava el nombre de classes. Més endavant, preveient que el centre es convertiria en un institut públic de batxillerat, vaig decidir convalidar els estudis fets a França i aprovar les oposicions al cos de professors de batxillerat. Sense aquests requisits només podia treballar en centres privats o municipals. Esdevingut institut, el curs 88-89, van sortir totes les places del professorat del centre a concurs, per primera vegada. La que jo ocupava es va donar, naturalment, a una professora que la sol·licitava i que tenia més punts que jo. Em van destinar a Sallent. En aquells moments em va doldre, però amb el temps m'adono que se'm van obrir altres camins ben interessants.

No devia ser fàcil per a vosaltres. Era molt usual llavors fer el batxillerat?

B: Quan nosaltres estudiàvem, el batxillerat dels primers cursos el feien els nois als Escolapis i les noies a les Monges. Per ajuntar nens, es feia un curs d'ingrés a batxillerat, acabats els cursos de bàsica. En el meu curs crec que entre nois i noies érem uns vuit o deu. Per a accedir-hi es feia un examen als deu anys. El batxillerat durava sis anys i quan acabaves feies la revàlida. Per a anar a la

universitat havies de fer el batxillerat superior, a l'Acadèmia del Cabrero, que era una pressió constant: tots els cursos en la mateixa aula...

O: A Moià era molt difícil poder fer els estudis. Els nostres germans ja van fer el batxillerat a Manresa. Els pares van comprar un 600 perquè un grup de quatre nois baixessin a Manresa a estudiar. Concretament, en Josep Bigorra, en Josep Ubasart, en Sebastià Antúnez i en Ramon Oller. Era un cotxe que es va comprar exclusivament per a aquest ús, el cap de setmana es tancava. Sense el suport de les respectives famílies era impossible estudiar. En el meu curs, fora de dues o tres nenes, totes deixaven els estudis als catorze anys i cap a la fàbrica, i elles contentes; algunes d'elles haurien pogut estudiar el que haguessin volgut!

L'ambient de l'institut de Moià en l'època en què hi vau entrar quin era?

O: Al començament, jo no em sentia membre del CLA, no era professora a temps complet, només hi anava a fer poques classes. Però sí que puc dir que m'agradava molt el fet que s'hi trobessin representats tots els nivells socials del poble: venien alumnes de les dues escoles de Moià, dels Escolapis i del que se'n deia

«els Nacionals»; trobar-los tots barrejats, integrats al centre era molt positiu.

B: De la primera època, em cal destacar sobretot una persona que em va donar molt suport amb la seva experiència professional, la Lourdes Cortadellas, que va ser la primera professora que va entrar al CLA, amb el pare Rossend. Recordo que aquells anys érem com una família, una colla de noies en edat fèrtil, i totes ens vam posar a tenir criatures: la M. Antònia, la Montserrat Calvó, la Dolors Carol, jo... Quan va passar a ser institut, fet pel qual vam lluitar molt, això va canviar, van entrar molts més professors, cadascun amb les seves particularitats, mètodes, educació... Això em va costar molt també.

O: Molts d'aquests nous professors no volien venir a Moià, perquè era molt lluny.

B: Sí, però, al mateix temps vaig estar molt contenta perquè vaig deixar de donar tot un fotimer d'assignatures, i em vaig poder centrar en les que m'agradaven.

Dèieu que va costar molt aconseguir el reconeixement com a institut?

O: Sí, vam lluitar molt perquè s'aconsegüís: havia començat essent un Col·legi Lliure Adoptat, que depenia del Jaume Callís de Vic. Per als exàmens finals venien a examinar els professors de Vic. Era una pressió important per als estudiants. Després va passar a ser Col·legi Municipal Habilitat de BUP. Durant aquestes dues primeres etapes de vida, l'ajuntament es feia càrrec de part de les nòmines del professorat.

B: El pare Rossend va fer que ens impliquéssim en aquesta lluita, ens feia assistir a les reunions i ens hi involucrava. Jo tenia moltes ganes de quedar-me aquí i, per tant, també era la meua lluita.

O: Sí, es feia acompanyar molt als llocs per implicar-nos. Quan en Casallarch va deixar de ser director, havies de tenir presència a l'Administració, als

Serveis Territorials, perquè tot va ser molt lent, les negociacions eren bones, però tot estava com congelat i havies d'anar passant de despatx en despatx, anar dient que Moià volia ser un institut. I un dia es va aconseguir, per tota aquesta empenta que s'havia anat fent amb constància.

L'institut, què creieu que ha representat de cara al poble i la comarca?

O: L'institut ha servit per a aglutinar els alumnes que venien de tots els pobles del Moianès i les famílies respectives, fins i tot de més enllà, com els de Sant Feliu de Codines. Això ha fet que els alumnes es relacionessin més entre pobles, que es coneguessin entre ells, que es desplaressin i participessin en les activitats d'altres poblacions.

A més a més hi vam viure coses molt enriquidores. Per exemple, vam poder fer un intercanvi amb estudiants francesos de La Rochelle, l'any 1985, sense gaire cost. Els estudiants francesos van venir a Moià per Setmana Santa i s'estaven allotjats a les cases dels alumnes de l'institut que se'ls havien assignat, i al mes de juny vam anar els moianesos a La Rochelle.

B: També s'han format parelles entre alumnes de pobles diferents. Un dels actes emblemàtics era l'Aplec de la Fàbrega, que servia per a trobar-nos alumnes, pares i professors en un ambient molt distès; l'aplec s'organitzava per fer diners de cara al viatge de final de curs.

O: El fet de tenir l'institut a Moià va fer que el nivell de formació dels joves del poble augmentés, i que augmentés la possibilitat d'anar a la universitat. Tenint el batxillerat al poble, el nivell econòmic per a poder estudiar no havia de ser tan alt.

Totes dues també compartiu el fet d'haver estat directores de l'institut...

B: Jo ho vaig ser del 1983 al 1985. En realitat, no ho volia ser, em representava una feinada que se'm feia molt carregosa. Però quan el pare Rossend ho va haver

de deixar, em va com tocar. Era la que tenia una permanència més estable a l'institut i ja hi portava uns quants anys. A mi, en aquella situació, no m'agradava fer de directora. Hi havia molta tasca de personal que no m'agradava: per exemple, marcar nòmines del professorat, com si fos una empresa.

O: Jo ho vaig ser del 1985 al 1989. En el meu cas sí que em va agradar ser directora. De fet, sempre que ho sigut ha estat perquè ho he volgut ser, tant a Moià com en altres centres. Ara, l'experiència em diu que em faltava experiència en aquell moment, amb els errors i els encerts que això va representar. L'entorn era molt favorable, els alumnes eren molt bona gent, es fomentava una educació des de la família, ells podien escollir lliurement seguir els estudis, no eren obligatoris, i això es notava molt. Hi podia haver alumnes més moguts i més bons estudiants o no tant, però demostraven respecte als seus professors i a l'entorn.

Quins són els principals canvis que hi heu viscut?

B: Amb tants anys que he treballat a l'institut, sense interrupció, he passat per tot el procés de la reforma educativa, amb les diferents lleis que es van anar apro-

Mercè Bigorra (fot. J. Clarà)

Maria Antònia Oller (fot. J. Clarà)

vant (la LOE, la LOGSE...), i això ha estat dur. Amb tants anys donant classes, els nanos sabien per què estaven aquí, tenien certes ambicions, molts volien anar a la universitat, venien motivats, tu podies treballar de gust... La reforma educativa va ser per a mi molt dura, perquè marcava el canvi obligatori de les edats per a seguir l'educació. M'ho vaig passar tan malament que em vaig plantejar el meu futur. Després, tot són etapes i trobes bons companys que t'animen. Passaves de tenir uns nanos que et venien motivats, tots de per aquí, a tenir un alumnat que et venia de l'extraradi de Barcelona, gens integrats ni amb la llengua ni amb la cultura d'aquí, gent una mica conflictiva, que no volien estudiar, però que hi estaven obligats fins als setze anys. I després, quan ja ho teníem una mica superat, va venir la onada d'immigració estrangera. Va ser dur agafar-ne les regnes, perquè

s'havien d'integrar a les classes tot tipus d'alumnes, que potser no parlaven una paraula ni de català ni de castellà... No podies donar tot el que havies de donar. Quan es va crear l'aula d'acollida ja va ser molt més avantatjós.

Hi ha hagut prou recursos?

B: Sempre han estat precaris, sobretot quan s'havia d'implementar tota la integració. Políticament quedava molt bé, però a cada centre era molt difícil trobar recursos per a integrar tots els alumnes... Ara bé, ens en vam sortir. Cal remarcar, per exemple, que, des de la creació del COU a Moià, el curs 1987-1988, els alumnes sempre han tret bones notes en la selectivitat.

O: Quan jo era a Moià, no vaig tenir mai la sensació de mancança. Eren altres temps. Crec que, globalment, ho vam fer bé i vam tirar endavant un projecte ambiciós.

LES ENTITATS INFORMEN

Treballar amb gent gran

Miriam Gálvez, infermera i cap assistencial de l'Hospital-Resid. Vila de Moià

Quan algú em pregunta de què treballa, la meua resposta és: «Sóc infermera.» I, a més, sóc infermera de residència: tot un luxe, un plaer i un orgull.

Concretar el tipus d'infermera que sóc no és perquè sí... Ho faig perquè és un tipus d'infermeria molt diferent en molts aspectes.

Treballar en una residència vol dir que pots conèixer molt bé els residents i les seves famílies: què tenen, com són, què volen i què no volen de la vida, com, què és important per a cadascú... i això permet poder-los acompanyar en el seu dia a dia, poder gestionar allò que els passa de la millor manera per a cada persona en funció de tot el que en sabem. I fer-ho a «casa seva», perquè la residència ho és.

És molt necessari mantenir un respecte absolut per les seves decisions encara que no les compartim, ja que es tracta de persones adultes amb una llarga experiència de vida, amb rutines establertes, creences, preferències, prioritats... i s'han de respectar, malgrat que els nostres coneixements ens diguin que seria millor una altra decisió. A tots ens agrada poder decidir sobre nosaltres mateixos i, per tant, cal respectar les decisions de les persones que viuen en una residència pel sol fet de ser persones amb capacitat de decidir.

Alguna vegada m'he trobat que algú em pregunta «i no l'obligueu a fer dieta?», «no li dieu que no pot fer segons què?»... Doncs no! Les persones que no tenen cap problema cognitiu (demències del tipus i el grau que sigui) han de decidir què volen i què no, igual que han de decidir com ho volen. I aquestes decisions les han de prendre un cop les hem informades de la situació que se'ls presenta, de les opcions

ons i dels beneficis de cada opció. Un cop hem informat, cadascú pren la decisió que considera millor per a ell mateix i és on comença la tasca d'acompanyar.

«Acompanyar» és una paraula complexa, perquè pot semblar molt fàcil acompanyar algú però sovint no ho és gens. I molt menys quan creus que la decisió que pren no el beneficia. En aquest moment «acompanyar» és un repte i un aprenentatge constant sobre la persona que acompanyes i sobre un mateix.

Un repte més gran és saber «acompanyar» les persones que tenen algun tipus de demència (sobretot les que estan en un grau avançat de la malaltia), perquè has de tenir en compte què li convé, però també què li agradaria si pogués triar o expressar-se, i tot sense perdre de vista què creu i vol la família.

I per si algú pensa que treballar en una residència és depriment, trist i avorrit... Res més lluny de la realitat! La meua feina té moments tristos (evidentment, ja que sovint treballo en situacions de final de vida), però també moments

CONCURS «La qualitat és en el detall»

El formatge del Moianès

FORMATGES

MONTBRÚ

www.montbru.com

Hi conflueixen quatre carrers.
Pedra treballada en alt relleu, indicador d'un establiment de ferrer.

A l'interior s'hi veu l'enclusa,
una ferradura, unes tenalles, martell, botavant,
a part d'altres guarniments d'animal de bast.

La inscripció «IOHAN ALOY MVCXVI»
s'hauria d'interpretar com a 1616.

Entre els que identifiqueu correctament on es troba aquest element del poble de Moià farem el sorteig d'un formatge de Montbrú.

Envieu la resposta a latosca@latosca.cat (indicant nom, cognoms i número de telèfon).

La imatge del concurs anterior correspon a la finestra superior de l'edifici del carrer del Comerç que hostatja en la planta baixa la botiga Intim. El guanyador ha estat Lluís Clarà Iglésias.

absolutament divertits, interessants, misteriosos, estimulants, gratificants... S'hi poden aprendre moltíssimes coses constantment. I tenim moments molt divertits!

I tornant als moments tristos, que n'hi ha, també poden ser molt gratificants. Acompanyar una persona i la seva família al final de la vida, procurar al màxim pel seu benestar i el seu bon morir, assegurar que aquests moments siguin al més semblant al que la persona vol o hauria volgut, donar-los l'estima que es mereixen, agrair-los tot el que han fet i han donat, compartir un moment tan important, és

una part fonamental de la feina que fem les infermeres de geriatria. I quan portes aquesta professió a la sang, és un plaer poder-ho fer.

Cal canviar la visió que es té en la nostra societat del que són les residències de gent gran i entendre que el fet d'entrar a viure-hi no vol dir que perdin el que són i com són. Hem de fer una gran tasca per mostrar a tothom que les residències són llocs plens de vida i alegria, de respecte i d'estima. I que hi treballen grans professionals amb una gran dedicació i empena, energia i coneixements, respecte i empatia...

Nova junta dels Tres Tombs

Rosa Ponsa

El dia 11 de maig es va fer una assemblea extraordinària per a escollir la nova junta dels Tres Tombs. El Sr. Josep Paretas, president sortint, llegí els noms de l'única candidatura que es presentava. En no haver-n'hi cap més, l'assemblea la donà per aprovada.

La nova junta queda constituïda així: presidenta, Rosa Ponsa; vice-president, Antoni Arisa; secretari, Francesc Gros; tresorer, Jaume Colomer; vocals, Pere

Clusella, Eugeni Arisa, Jaume Padrisa, Josep Picanyol, Jordi Prat, Dani Martínez i Àlex Mur; suplents i col·laboradors, Carlos Latorre i Josep Gallifa.

Cal donar les gràcies al Sr. Josep Paretas per la seva dedicació com a president, com també a la Sra. Felisa Serra, que tanquen una etapa de vint-i-cinc anys formant part de la junta. Mercès. Sou un exemple a seguir.

X Trobada de Seat 600 de Moià

M. Àngels Morera i Barniol

El dia es va llevar radiant i, malgrat la pluja de la tarda, podem dir que tot va ser un èxit. De mica en mica el carrer de Santa Magdalena i la plaça del Moianès es van anar omplint dels colors dels nostres sistents. Hem batut el rècord! Seixanta-dos Seat 600! Després de formalitzar les inscripcions i recollir la bossa amb productes del Moianès (pasta de La Moianesa, fuet de Cal Vives, suc de Delícies del Moianès i joc de cartes ofert per un dels participants, Lluís Corbera), esmorzar de forquilla.

Quan preparem la trobada, intentem buscar rutes i llocs que facin conèixer la nostra Catalunya Central. Sempre comencem per la capital del Moianès, Moià, d'on sortim fent una petita cercavila. I continuant pel Moianès vam travessar Castellterçol i Sant Quirze Safaja per fer camí cap a Osona. Passant pels cingles de Bertí, amb Puig d'Olena a l'esquerra, albirarem el castell de Sant Martí de Centelles que presideix, majestuós, part d'aquest trajecte fins a entrar a Centelles, poble ben custodiat pel Puigsagordi, que a l'estiu els fa bona ombra, però a l'hivern els priva del sol.

Prenem la C-17 en direcció a Vic i ens desviem cap a Taradell i Santa Eugènia de Berga; ara sí que ja som a la Plana de Vic!

Aquest any visitem L'Atlàntida, el centre d'arts escèniques d'Osona. Com que érem un centenar de persones, es van fer dos grups. Les nostres «guies», la Piti (secretària de direcció) i la Sara (cap de sales i logística), ens van explicar que a més a més de teatre-auditori és escola municipal de música i que, tot plegat, està

gestionat per una fundació. Contemplant la maqueta descobrim les raons que van portar a escollir aquest projecte i el perquè d'aquesta teulada tan daurada, que fa que l'edifici sigui conegut com «el Ferrero Rocher» de la comarca.

Entrem a l'auditori, molt polivalent, on tant podem escoltar grups de petit format com grans orquestres o bé fer la presentació d'un vehicle! Ja som dalt de l'immens escenari de la sala principal (800 butaques), molt impressionant!

Arriba el moment de fer «safareig»: som als camerinos i, és clar, preguntem per les manies i excentricitats de les estrelles. Tot-hom està molt encuriolit pel sostre de l'amfiteatre, i ja hi som; a part de veure molt bé la platea i l'escenari, descobrim que els dibuixos daurats del sostre representen una part de l'orografia d'Osona, fet amb làmines fines d'or, imitant el teulat de fora.

I la funció s'ha acabat! A fora, a l'ombra d'uns bons arbres ens espera el vermutet, abans de tornar a agafar els nostres bòlids per anar a dinar.

Tornem a la C-17 cap a Muntanyola. Quin paisatge! Ens trobem a 1.000 m d'altitud. Tot baixant, arribem a Santa Eulàlia de Riuprimer, el travessem i ens dirigim a Sant Martí de Sentfores, que no és municipi, ja que forma part de Vic. Als Vinyals d'en Jordi ens entaulem i degustem els productes de la terra i de pagès.

Aquest any, amb motiu del X aniversari, el Club va fer un obsequi als primers organitzadors, en Florenci i la Mercè, i també un altre per a nosaltres. Moltes gràcies i esperem que en puguem fer moltes més!

Fot. Lluís Guàrdia

CLÍNICA PODOLÒGICA MOIÀ

Centre de Podologia autoritzat pel Departament de Salut. Plaça del Colom, 4 2n-2a // 08180 Moià

- QUIROPÒDIES (durícies, ulls de poll, ungles, ...)
- CONTROL PEU DIABÈTIC
- BERRUGUES PLANTARS
- ORTESIS DE SILICONA
- ESTUDIS BIOMECÀNICS
- PLANTILLES PERSONALITZADES
- REVISIONS INFANTILS

HORES CONVENIENES
DIES DE VISITA
Dilluns
Dimecres
Divendres

Cristina Homs Fargas Nº Colegiada: 1456 93.820.91.55 - 659.660.348

Biblioteca de Moià

El dia 6 d'abril, el moianès Carles Riera, doctor en filologia i professor de la Universitat Ramon Llull, va donar la conferència «Els orígens mítics de la humanitat», inclosa dins el cicle «Mite i literatura» organitzat pels Serveis Territorials a la Catalunya Central del Departament de Cultura.

Per tal de celebrar Sant Jordi amb els més petits, la rondallaire Núria Clemares va explicar la llegenda de sant Jordi i tots els que van voler es van disfressar i la van representar. A la tarda, es van fer titelles de pal de les figures de la llegenda. Per als adults, el divendres 20 d'abril hi va haver la lectura teatralitzada de *La visita de la vella dama*, de Friedrich Dürrenmatt, adaptada per Jaume Pont i a càrrec del Grup de Teatre del Centre Sant Vicenç de Sabadell. La biblioteca també va participar en l'activitat «Llegim al carrer», de la qual ja es parla en una altra crònica.

Per l'abril, el Cercle Artístic del Moianès va fer la primera xerrada del cicle de primavera sobre «Art: un somni, una realitat», amb els pintors Esteve Manubens

i Josep Maria Olivé. Tots dos pintors van exposar a la biblioteca, Manubens durant el mes d'abril i Olivé al maig. Aquest mateix mes, en la segona xerrada del cicle el doctor en belles arts Esteve Carbó Ponce va parlar sobre «El simbolisme màgic de René Magritte (1898-1967)».

En homenatge a Miquel Martí i Pol en el quinzenè aniversari de la seva mort, el divendres 4 de maig, Baltasar Fonts i Perepau Ximenis van presentar «Vendre'm els ulls», on poesia, música i cançons van ser protagonistes.

El taller de maig el van dur a terme Arnau Quirante i Judith Alhancín, alumnes de tercer d'ESO de l'Institut Moianès, dins el programa de Serveis a la Comunitat. Van preparar i realitzar un bagul on guardar els records d'estiu.

La tertúlia del club «Llegir teatre», a càrrec d'Elvira Permanyer, va comentar *Temps salvatge*, de Josep Maria Miró. La sortida al Teatre Nacional de Catalunya per veure l'obra es va fer el dissabte 19 de maig, en el marc de la trobada anual de clubs de lectura de teatre.

Nova trobada a Mauer, poble agermanat amb Moià

Sandra Badó, membre de l'Ampa de l'Escola de Dansa Somnis

Enguany l'Escola de Dansa Somnis va ser la convidada a anar a Mauer durant els dies 28, 29 i 30 d'abril.

Crec que puc parlar en nom de tot el grup quan dic que ha estat una experiència única i inoblidable! Mauer i la seva gent, sempre quedaran en la nostra retina i en la nostra memòria. Van ser tres dies intensos que van passar volant!

Vàrem arribar allà amb molts nervis però molt il·lusionats. Vàrem ser rebuts per les famílies respectives. La primera presa de contacte donaria pas a un aperitiu per a trencar el gel. Una vegada cada un de nosaltres va conèixer el lloc on passaria les dues nits següents, ens retrobàrem per anar a fer una volta per l'entorn del poble.

L'endemà, després d'engolir un bon esmorzar, ens vàrem trobar per fer diferents activitats, com ara la visita al Museu de Mauer, tir amb arc i la visita a un parc singular i diferent...

Havent dinat, ens agrupàrem per anar

al pavelló, on ens van rebre amb un assortit de pastissos artesans boníssims, mentre esperàvem l'inici de les actuacions de l'escola de gimnàstica de Mauer i de l'escola municipal de dansa de Moià, Somnis. Tot va ser molt distret i vam passar una bona tarda. Al vespre, un bon sopar per a acabar la vetllada amb plats típics de la zona. Tot molt bo! I de postres... gelat!

L'endemà ens van acompanyar a visitar Heidelberg, una ciutat encantadora on s'enfila un castell imponent amb una història fascinant. El riu que la travessa fa que sigui encara més interessant. La visita ens va omplir tot el matí i, ja tornats a Mauer, només vam tenir temps d'acomiar-nos de les famílies i marxar cap a l'aeroport.

Volem donar les gràcies a ambdós ajuntaments, a ambdues escoles, a l'Ampa i als pares i famílies acollidores per fer possible aquest intercanvi que recordarem per sempre. *Danke!* Gràcies!

El club de lectura de teatre de Moià, al TNC (fot. Biblioteca de Moià)

Fotografia de grup de la visita a Mauer

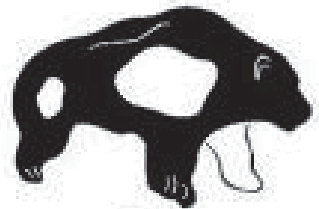
Nova inundació a les coves del Toll

Marta Fàbrega, Museu de Moià

El dimecres 18 d'abril, just una setmana després de les fortes precipitacions que van portar al desbordament del riu subterrani que circula per l'interior de la cova del Toll i en conseqüència a la inundació total de la part visitable i del jaciment en excavació, ja s'havien pogut reparar tots els danys (excepte el jaciment) i tornar a tenir la cova visitable i restablir el servei.

Precisament foren cinquanta nens i nenes de quart de primària i tres professors de l'Escola Roureda de Sabadell, i quaranta nens i nenes de cinquè i sisè i quatre professors de l'Escola Terra Nostra d'Olost els primers visitants que tornaren al Parc Prehistòric de les Coves del Toll, visitant la cova del Toll, fent tallers de prehistòria en la reproducció del poblament prehistòric i visitant el Museu Arqueològic i Paleontològic de Moià, per finalitzar la jornada dinant al Parc Municipal de la nostra vila.

Les mesures preses després de les inundacions del 30 de novembre del 2014, com són disposar de tota la il·luminació per la part alta de la cova fora de la zona inundable, i refer la passarel·la del tram de riu, de la sala de la T a la sala de la trompa, amb una base de bigues de ferro recoberta per fustes transversals, fan que la inundació d'aquest tram no provoqui danys en aquesta part de la cova i que quan l'aigua torna al seu nivell normal per sota la passarel·la es pugui restablir el servei. Des del 2014, aquesta part s'ha inundat una desena de vegades, i en cap cas no ha comportat danys.

Coves del Toll • Moià

No succeeix el mateix a la galeria sud de la cova del Toll, per on entren els visitants i on hi ha el jaciment en excavació. Aquesta part de la cova visitable de 105 metres de longitud, i que correspon a la zona del riu fòssil, s'inunda més esporàdicament i quan les precipitacions superen els 40 mm de precipitació acumulada (Palazón i Sabanés, 2017). Des de la seva descoberta l'any 1952 s'ha inundat cinc vegades: els anys 1982, 2014, 2016, 2017 i aquest cop el 2018.

Quan s'inunda aquesta part, la problemàtica augmenta, ja que, un cop l'aigua deixa de sortir per la porta d'entrada, queda estancada a l'interior de la galeria sud i s'ha de bombejar. Un cop bombejada l'aigua, queda el fang, que fa intransitable el jaciment fins que s'asseca. La solució per a recuperar el servei és posar-hi una passarel·la provisional de fusta fins que s'asseca el fang, com es va fer el 2017, o bé, com enguany, intentar assecar el fang i restablir el servei. L'aplicació d'una solució o d'una altra està condicionada a la quantitat de fang dipositat, a la humitat i al risc de precipitacions.

En relació a la quantitat de fang, per exemple el 2014 s'arribà a acumular en alguna zona, com el tram del cementiri, fins a 40 cm de fang; enguany se n'han acumulat només uns 2 cm, fet que ha facilitat l'assecamment i no ha calgut la passarel·la de fusta provisional.

La passarel·la és una bona solució per a restablir el servei sempre i quan no hi hagi risc de precipitacions en el mes següent, ja que les fustes no estan an-

Efectes de la darrera inundació a les coves del Toll (fot. Museu de Moià)

corades ni lligades i, per tant, si la cova es torna a inundar hi ha el risc que flotin i s'acumulin totes a la porta d'entrada de la cova causant danys i impossibilitant-ne l'obertura. Per això i donat el risc de pluges que es preveia per al cap de setmana i pròxims dies, aquest cop no s'ha optat per aquesta solució.

El Museu i l'Ajuntament de Moià estan treballant intensament per resoldre el problema. En 2016-2017, amb el suport de la Diputació de Barcelona ja es va fer un estudi hidrogeològic que va permetre de conèixer la geologia i la hidrogeologia de l'entorn de les coves del Toll i els torrents que drenen aquesta capçalera de la conca del Llobregat.

Durant el 2017 i amb entrega prevista a finals de maig del 2018, s'ha realitzat un segon estudi hidrogeològic, també amb el suport de la Diputació, per intentar determinar d'on bé l'aigua i trobar solucions. En el marc d'aquest segon estudi es va fer a principis de març d'aquest any una prova de tinció amb colorants que va afectar els torrents a l'entorn de les coves del Toll i es va fer notar fins a pràcticament la riera de la Fàbrega a l'alçada de la Datzira.

Així mateix, la Generalitat de Catalunya acaba de concedir un suport econòmic a l'Ajuntament de Moià en el marc de la línia de subvencions del programa d'inversions en la gestió del patrimoni arqueològic i paleontològic, que permetrà la realització d'accions per a disminuir el risc d'inundabilitat de la galeria sud, com és la col·locació de bombes d'extracció d'aigua i una petita comporta al principi de la sala de la T. Aquestes solucions no resoldran el problema, però sí que evitarien la inundació de la galeria sud en cabals de precipitació similars als dels anys 2016, 2017 i 2018, i, per tant, disminuirà en un 70% el risc d'inundació de la galeria sud.

De la inundació del 2014 queda pendent de resoldre l'acumulació de fins a

40 cm de fang en bona part de la galeria sud. L'ajuntament i la Generalitat estan buscant solucions i línies de finançament per a poder excavar aquests materials i restablir el nivell de la cova a l'existent abans de la inundació del 30 de novembre del 2014. Quan aquesta excavació arqueològica de sanejament del jaciment tingui lloc, es podrà plantejar de nou la realització d'una passarel·la de pas per aquesta zona com l'existent en la zona del riu actual. Aquesta mesura, juntament amb les bombes que s'hi instal·laran enguany, facilitarà que si es produeix una inundació de la galeria sud, un cop aquesta s'hagi parat, es pugui reobrir el servei en entre 24 i 48 hores, sense danys en la part visitable (a excepció dels que es puguin produir al jaciment en excavació).

De la inundació del dimecres 11 d'abril, queda encara pendent d'avaluar els danys produïts al jaciment. Per a la seva avaluació esperem que en els pròxims dies l'equip d'excavació del jaciment, encapçalat per Jordi Rosell i Florent Rival de l'IPHES, es pugui desplaçar a la cova i, juntament amb els tècnics del Servei d'Arqueologia de la Generalitat, puguin fer una valoració de danys.

Finalment, enguany i en el marc del catàleg de suport als municipis de la Diputació de Barcelona 2018, l'Ajuntament de Moià ha sol·licitat un suport per a l'estudi dels aqüífers de capçalera del torrent Mal (conca del Llobregat). L'existència en aquesta zona d'equipaments d'ús turístic (cases de turisme rural, espai polivalent, equipaments visitables de pública concurrència i granges industrials) ha creat la necessitat de realitzar un estudi hidrogeològic per a conèixer el subsòl de la zona de capçalera del torrent Mal i els seus afluents, valorar-ne els aqüífers existents, la seva tipologia, extensió, funcionament, saturació i possibilitat.

MOIANÈS

Primers resultats en la millora del transport públic a la comarca del Moianès

Consell Comarcal del Moianès

Després de l'*Estudi per a la millora del transport públic a la comarca del Moianès*, presentat pel Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya el juliol de l'any passat, on es recollien les propostes de millores del transport públic al Moianès, ja podem fer el primer balanç dels resultats aconseguits amb la seva implementació, i en aquest cas són positius.

Les propostes de l'estudi es basaven en les peticions i necessitats de mobilitat recollides en les més de cent enquestes fetes als ajuntaments i ciutadans de la comarca. L'estudi preveia dues fases, de les quals s'ha implementat la primera, que ha consistit en el reforç i desdoblament de la línia Manresa-Moià-Vic en dos trams: Castellterçol-Moià-Vic i Castellterçol-Moià-Manresa, ampliant els serveis oferts i adaptant els horaris a les necessitats actuals dels usuaris. La implantació es va produir al setembre, coincidint amb l'inici del curs escolar.

Si analitzem les dades del tram Castellterçol-Moià-Vic, abans de l'ampliació i des de gener a agost del 2017 (vuit mesos), sumen un total de 6.045 usuaris, amb una mitjana de 755 usuaris/mes. Amb la posada en funcionament del desdoblament de la línia el setembre del 2017, i comptabilitzats els usuaris des d'octubre fins a l'abril d'enguany (set mesos), hi trobem 15.046 usuaris, amb una mitjana de 2.149 mensuals, fet que suposa un increment aproximat del 65%.

En el cas del tram Castellterçol-Moià-Manresa, durant el primer període considerat va tenir 32.875 usuaris, amb una mitjana de 4.109, mentre que el segon suma 36.890 usuaris i una mitjana de 5.270. En aquest cas l'increment aproximat és del 25%.

La segona fase d'implementació de l'estudi es preveu per a aquest mateix any, amb la introducció progressiva de millores, entre altres, en les línies Oló-Barcelona i Castellterçol-Granollers.

Presentació de l'estudi sobre transport públic, a Can Carner (fot. Consell Comarcal)

Consorci del Moianès

Torna l'Escola d'Emprenedors

Per cinquè estiu consecutiu, el Consorci del Moianès organitza l'Escola d'Emprenedors al Moianès, un cop més en col·laboració amb la Universitat UManresa-FUB. Tindrà lloc a Can Carner, del 9 al 20 de juliol, de 2/4 de 10 a 2/4 de 2. S'adreça tant a persones que tenen ganes de formar-se i conèixer el món de l'emprenedoria com a aquelles que tinguin un projecte entre mans i vulguin tirar-lo endavant. Mitjançant deu sessions teòrico-pràctiques es donaran a conèixer les claus per a posar en marxa un negoci. Algunes de les temàtiques són les següents: construcció d'idees, model de negoci i estratègia empresarial, pla de màrqueting, tràmits per a la creació de l'empresa, pla financer, màrqueting digital, *elevator pitch*... La darretera serà un *networking* per a presentar els projectes individuals.

4ª Universitat d'Estiu

La Universitat d'Estiu del Moianès, organitzada per la Universitat Ramon Llull i el Consorci i el Consell Comarcal del

Moianès, és oberta a tothom, ciutadans del Moianès i de fora de la comarca, i vol ser un punt de referència a l'hora d'oferir una formació continuada i de qualitat. Enguany s'ofereixen aquests cursos:

—Taller d'expressió artística: dibuix, pintura i natura. Curs fonamentalment pràctic amb l'objectiu de descobrir la capacitat creativa que tots tenim, a través d'un procés creatiu personal centrat en les arts plàstiques i la natura.

—*Mindfulness* per a tothom. L'edició anterior va ser un èxit i es torna a oferir per tal d'aprendre a desestressar el cervell i viure millor. El *mindfulness* és l'art de viure el present sense perdre'ns la vida.

—Gestió de les emocions. Sessions que permetran d'obtenir eines de millora per a la vida emocional, conèixer les nostres emocions i saber gestionar-les.

—Claus històriques de la Catalunya actual (segles XVIII-XX, encaix Catalunya-Espanya). Coneixerem com hem arribat històricament fins aquí i la quantitat i tipus de projectes polítics existents en el passat més recent.

Una de les sessions de la Universitat d'Estiu de l'any passat (fot. Consorci del Moianès)

UNIVERSITAT D'ESTIU DEL MOIANÈS

UNIVERSITAT D'ESTIU RAMON LLULL

CAMPUS MOIANÈS 2018

Del 2 al 6 de juliol del 2018

Lloc: Moià

Hotel d'entitats Can Carner

**TALLER D'EXPRESSIÓ ARTÍSTICA:
DIBUIX, PINTURA I NATURA
(15h)**

- ▶ Horari: de 2/4 de 10 del matí a 2/4 1 del migdia
Lloc: Cercle Artístic del Moianès; divendres, al Forn de la Calç CACIS (Centre d'Art Contemporani i Sostenibilitat), Calders.

MINDFULNESS PER A TOTHOM (15h)

- ▶ Horari: De 2/4 de 10 del matí a 2/4 1 del migdia
Lloc: Les Faixes. Carretera de Manresa - Moià

**CURS GESTIÓ DE LES EMOCIONS:
EINES DE MILLORA PER A LA
VIDA EMOCIONAL (20h)**

- ▶ Horari: de 4 de la tarda a 2/4 de 9 del vespre
Lloc: Hotel d'Entitats de Can Carner, Moià

**CLAUS HISTÒRIQUES DE L'ENCAIX
CATALUNYA - ESPANYA (15h)**

- ▶ Horari: de 5 de la tarda a 2/4 de 9 del vespre
Lloc: Hotel d'Entitats de Can Carner, Moià

Consorci del Moianès
Can Carner. Joies, 11-13
08180 Moià
T 93 830 14 18
formacio@consorcidelmoianes.cat
www.consorcidelmoianes.cat

Organitza:

UNIVERSITAT D'ESTIU
RAMON LLULL 2018

Facultat de Psicologia,
Ciències de l'Educació
i de l'Esport

Amb el suport de:

L'òpera del Moianès s'estrena a Castellterçol

Josep Font

Diumenge 20 de maig, cinc de la tarda. Tempesta: de la Ginebreda amunt és blanc de calamarsa i els carrers de Castellterçol semblen una riera. Es fa difícil atansar-se a la plaça Nova i al Centre l'Espai Escènic. No, no és pas la millor benvinguda per a l'estrena d'una òpera. Però a les sis la sala és plena de gom a gom i hi ha molta expectació. Entre el públic, gent de l'Estany, de Castellterçol i també de Moià. Ben aixoplugats i còmodes, i amb un full de mà de sis pàgines, estem a punt d'endinsar-nos en un món de conte, de fantasia i de virtuosisme que permetrà de fer pensar, a alguns dels espectadors, dues hores més tard, d'haver tingut el privilegi d'assistir a un esdeveniment cultural excepcional, dels que marquen un abans i un després.

Però comencem pel principi: aviat farà tres anys, l'Elisenda Cabero i en Carles Farreres, que són els fundadors, dinamitzadors i directors de l'Escolania de Castellterçol, van encarregar a una altra parella, l'Antonio Bermejo i la Teresa Arrufat, que escrivissin el llibret d'una òpera, així, com qui no vol la cosa... I ho van fer.

I mesos més tard, amb els textos de l'òpera redactats, el compositor Gerard López Boada hi va posar música. Amb la música composta, cal fer-ho explícit, els textos es van haver de refer, perquè les síl·labes de cada paraula havien de concordar amb les frases musicals. I l'Escolania de Castellterçol, una coral infantil i juvenil creada l'any 2009 i integrada per una vintena de nens i nois de diferents pobles del Moianès, ha estat tot un curs assajant l'òpera, tant musicalment com escènicament, amb en Jordi Guinart i la Dolors Armadans en la direcció escènica.

L'òpera, *Sigues molt benvingut!*, s'estructura en dos actes i integra parts recitades amb la interpretació dels solistes i de la coral, i amb música de piano. El text és un conte que vol mantenir l'esperit clàssic de l'aventura, però per als nens del segle XXI. L'argument destaca la importància de valors com la tolerància, la convivència, la integració i l'ajuda mútua. Els fets, de caire mitològic i màgic, transcorren en un temps indefinit i la història ens fa passar per molts indrets del Moianès: el roure

del Giol, la mina de l'Estany, el castell de Castellcir i les coves del Toll, entre altres. Entre els personatges del repartiment hi ha el mussol, amb un rol protagonista, dracs i draguesses, així com els guardians de la memòria de cadascun dels pobles del Moianès.

Per als qui era la primera vegada que escoltaven l'Escolania de Castellterçol, el nivell i la qualitat interpretativa de la coral va ser, de ben segur, el tret més destacable de l'espectacle. Els cantaires de l'Escolania han actuat plegats amb corals tan prestigioses com la Coral Infantil Amics de la Unió, de Granollers, que ha guanyat múltiples premis internacionals. La constatació que la coral pot tenir gran projecció futura és una altra de les satisfaccions de la tarda, així com una producció escènica coherent i versemblant en absència de recursos econòmics, com es podia constatar veient la manca de logotips d'institucions públiques, que sens dubte haurien d'haver donat suport financer al projecte. La creativitat va suplir la migradesa presupostària, com es podia comprovar amb el vestuari, un altre aspecte destacable de la producció escènica. I seria injust no citar l'Èlia Farreras, que interpretava el personatge del mussol. A una veu molt ben

entrenada s'hi afegia una notabilíssima capacitat expressiva i interpretativa, que aportava seguretat al conjunt. I cal destacar, finalment, la dicció de la narradora, l'Emma Miró. La creació d'aquesta òpera constitueix, en definitiva, una fita en el desenvolupament de la comarca.

Segons els promotors d'aquest projecte, és un gran pas endavant per als cantaires, «ja que és un extraordinari estímul per al seu desenvolupament musical, vocal i teatral». Creuen que pot ser gresol de noves vocacions musicals i teatrals i que «és una bona aportació al nostre jovent tenint en compte el dèficit en formació musical i teatral que presenta la nostra comarca». A la sortida es deia que l'òpera s'interpretarà en cada municipi de la comarca, però en dies posteriors alguna de les persones que ha coordinat la producció en manifestava dubtes, per l'absència de locals amb una acústica i infraestructures mínimes d'il·luminació i escènics. Tant com en cada poble, el desig de qui signa aquesta crònica seria de poder gaudir d'aquest espectacle amb una producció en bones condicions, dins un teatre professional i amb l'acompanyament d'una orquestra. La música, els textos i els intèrprets s'ho mereixen.

Representació de l'òpera a Castellterçol (fot. J. Font)

Salutacions de l'elenc, en finalitzar l'òpera (fot. J. Font)

Diada del Soler a Santa Maria d'Oló

Josep Canamasas

El cap de setmana del 20 de maig, el Moviment Júnior va celebrar el 45è aniversari de la diada del Soler. Aquesta entitat és hereva dels Aspirants: l'any 1973 es van canviar tots els monitors i es va aprofitar per a canviar el nom. Una de les idees que van tenir els nous monitors va ser fer un dinar de germanor amb les famílies que portaven els seus fills a aquesta entitat.

El primer dinar es va fer al mas Vilanova. La jovenalla marxava a peu cap al mas la tarda anterior; en arribar es plantaven les tendes, se sopava i a dormir. L'endemà al matí, després d'esmorzar hi havia missa de camp, després jocs i, mentrestant, els pares preparaven un arròs comunitari. A la tarda es feia una audició de sardanes oberta a tothom.

Al cap d'uns quants anys la festa es va passar al mas Soler, ja que en aquesta casa no hi havia masovers i, per tant, més llibertat.

Enguany, per celebrar l'aniversari, la diada ha estat una mica diferent. La mai-

nada, com sempre, va sortir el dissabte a la tarda per anar a muntar les tendes de campanya. Després de sopar hi va haver jocs de nit.

El diumenge ben d'hora van arribar les famílies a muntar les carpes i posar-hi cadires, ja que si es va de tard costa trobar un bon lloc. Al migdia es va poder veure l'espectacle de circ «Peix», a càrrec de Cia. Hotel Incendi. A la una, com ja és habitual cada diumenge, hi va haver la cantada per demanar la llibertat dels presos polítics, mentre s'anava coent l'arròs per a 400 persones. Més o menys cap a les dues de la tarda la gent va començar a fer cua per anar a buscar el plat d'arròs.

Havent dinat, concert del grup local S'temple Bar. Vàrem poder gaudir de la música que sona als pubs irlandesos i també de les adaptacions que han fet de lletres catalanes amb caire irlandès.

Durant tot el matí es va poder gaudir d'una exposició fotogràfica del que han estat aquests quaranta-cinc anys.

Jornada de neteja a l'Estany

David Prat

El dia 21 d'abril es va organitzar a l'Estany la primera jornada de neteja de fonts i abocadors, organitzada per l'ajuntament amb la col·laboració de l'ADF i la participació d'un grup reduït de voluntaris.

L'acció de neteja es va centrar en els voltants de la zona industrial del poble. En primer lloc, es va netejar una zona de bosc a tocar de la mateixa carretera on s'havien fet abocaments il·legals i, a continuació, es va fer una neteja superficial d'un tros de bosc pròxim a la font de la Sala, on anys enrere s'havien abocat escombraries. La vegetació ha anat tapant la major part dels residus, però encara hi ha una gran quantitat d'envasos que afloren a la superfície. Per a netejar del tot aquest antic abocador caldria maquinària, però almenys es va retirar bona part de la brossa més superficial. Tot plegat (runa, bidons, matalassos, roba..., i sobretot molts envasos de metall, vidre i plàstic) va omplir tres remolcs de residus, que es van dur a la deixalleria de Moià i als contenidors del poble.

El propòsit de l'ajuntament és fer jornades de neteja periòdiques a partir d'ara, com es fa en altres municipis del país, i amb l'esperança que hi participin més voluntaris. És indiscutiblement necessari dur a terme accions d'aquest tipus tant per a netejar el nostre entorn com per a conscienciar els ciutadans del greu problema de contaminació que pateixen els nostres espais naturals. Els mitjans de comunicació parlen molt, darrerament, de la preocupant acumulació de plàstics als oceans del planeta; però no és tan sols al mar on s'acumulen plàstics. L'administració ha de fer el seu paper prohibint l'ús de plàstics innecessaris, però els ciutadans també han de prendre consciència de la responsabilitat que hi tenen. Qualsevol persona que es passegi habitualment pel bosc pot comprovar fàcilment com gairebé tots els col·lectius que fan alguna activitat en aquests espais acaben essent responsables de la gran quantitat de residus que s'hi troben: excursionistes, boletaires, ciclistes, pagesos, motoristes i un llarg etcètera.

Diada del Soler (fot. J. Canamasas)

Remolc ple de residus retirat d'un abocament il·legal (fot. D. Prat)

Notes terçolenques

Ramon Puig

Multitudinari acolliment de l'òpera

Deixo per al nostre company Josep Font el treball de camp sobre aquesta magna i molt laboriosa obra recentment estrenada al Centre-Espai Escènic, però per a mi, a part d'un missatge de convivència i territorialitat comarcal, és la millor carta de reconeixement a la trajectòria intel·lectual del matrimoni Bermejo-Arrufat, molts anys després de veure's víctimes de demagògies absurdes per part de posicions reaccionàries. Els tàndems Cabero-Ferreras i els moianesos Guinart i Armadans han arrodonit l'espectacle.

«El dia que torni a Castellterçol serà un dels més feliços»

Aquesta frase continguda d'una brutal emoció va ser pronunciada pel conseller exiliat Toni Comín en una llarga conversa per Skype amb l'alcalde, Isaac Burgos, Ricard Domingo, per l'Assemblea local, i l'actriu i parella de Dionís Guiteras, Marta Carrillo. L'acte, també multitudinari, va servir de presentació a l'Associació Catalana pels Drets Civils, amb activa presència moianesa i en especial de les famílies de Jordi Turull i del mateix Comín, essent especialment aplaudida la mare d'aquest darrer, Lluïsa Oliveras, vídua d'Alfons Comín, enterrat a Castellterçol.

En quaranta-quatre anys no he fet mai lloances gratuïtes de cap ajuntament, però des de Castellterçol cal constatar una forta maduresa de *savoir faire* en moments i situacions polítiques tan delicades.

Endansa't, mirada a Prat de la Riba

Impresionant el cop de timó que el veteraniíssim Esbart Rosa d'Abril, sota un insigne muntatge de Montse Malats i Jordi Franquesa, coreografia acompanyada per Alba Postius i un molt innova-

dor vestuari de Rosa Calm, Maria Piella, també gran impulsora del Cine Club, i la llarga experiència de Quima Márquez, han ofert un gran muntatge ballable i en forma d'audiovisual de la vasta obra de la Mancomunitat, amb un total de dotze peces musicals i molta música per a cobla. En la pantalla anaven apareixent les coses que configuraren aquella meritíssima obra de govern. Jo faria menció de la més que entenedora frase «Que no hi hagi cap ajuntament de Catalunya que deixi de tenir, a part dels serveis de policia, la seva escola, la seva biblioteca, el seu telèfon i la seva carretera», tot escoltant *El comte Tallaferró* de la històrica Companyia Elèctrica Dharma.

Ras i curt, l'esperit dels fundadors, el mestre Joan Mercadé i l'Enriqueta Capellades, continua essent-hi present des del llunyà 1945, però tota la innovació que hem esmentat ens fa veure un futur amb esperança d'indubtable qualitat, sempre a l'ombra de la recordança de l'Enriqueta Mercadé i en Jaume Bofill, traspasats en cruent accident a l'Empordà.

Exposició pòstuma de Gemma Molera

Ja en temps del *Truc*, férem un reportatge de l'aleshores jove artista castellterçolenca, que llavors treballava l'esma i aquests darrers anys la pintura i l'encàustica. Però només s'ha fet una magna exposició al cap de pocs mesos del seu traspàs per culpa d'un carcinoma pulmonar. El programa de mà distribuït a la sala de l'antic cafè del Centre era una autèntica caminada per la seva malaltia, agafada de la mà de la seva vocació artística. El seu pare, Francesc Molera, en fou el guia, amb un nivell de serenitat enviable.

NATURA

Les rabassoles

Miquel Fortuny Navarro. Biòleg

«Per Sant Josep la múrgola (rabassola) treu el bec» (dita popular).

La meua infància transcorria entre Barcelona i Santa Maria de l'Estany. Cada cap de setmana, durant els tres mesos de vacances d'estiu, el Nadal i la Setmana Santa, anava amb els meus pares i el meu germà Albert a l'Estany.

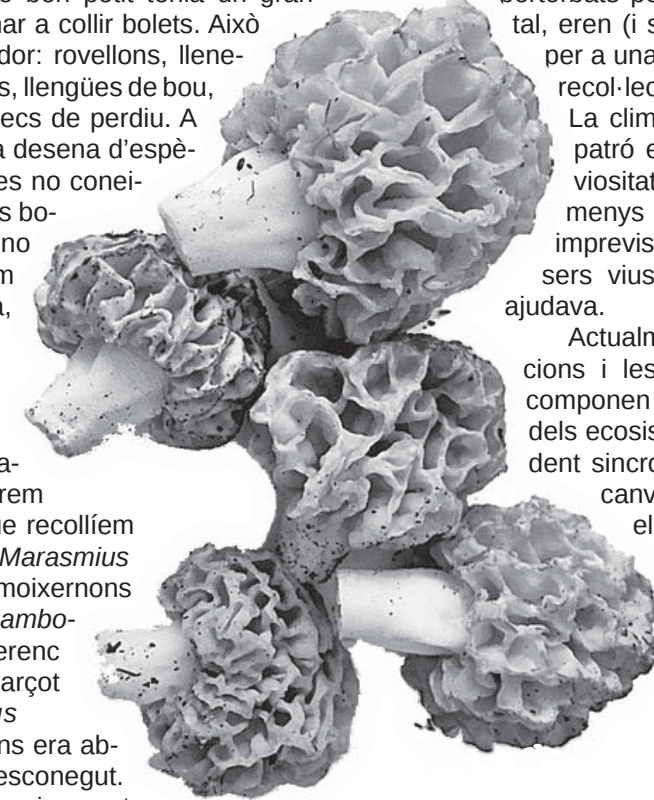
Ja des de ben petit tenia un gran desfici per anar a collir bolets. Això sí, els de tardor: rovellons, llengües, fredolics, llengües de bou, pentinelles, becs de perdiu. A tot estirar una desena d'espècies. Aleshores no coneixia gaires més bolets, encara no estava, com a hores d'ara, tocat pel bolet, per la seva màgia...

A la primavera, pocs érem els infants que recollíem carreretes (*Marasmius oreades*) i moixernons (*Calocybe gambosa*). El primerenc i deliciós marçot (*Hygrophorus marzuolus*) ens era absolutament desconegut. Sí que recordo vivament que el pare, en Josep Trasserra, «el Manlleu», i també el llavors mossèn de l'Estany, Aureli Pou, arreplegaven moltes rabassoles, altrament anomenades múrgoles (*Morchella sp.* i *Mitrophora sp.*). Molts micòlegs consideren que el gènere *Mitrophora* és una sinònimia del gènere *Morchella*.

No tinc cap dubte que una de les raons de l'abundància d'exemplars recol·lectats es devia al fet que, fa uns cinquanta anys, es feinejava moltíssim al bosc: es feien grans estassades, tales de pins i roures, transportats a peu del camí forestal, amb mules; es feien cremes al bosc; es removien terres. Tots aquests indrets modelats, pertorbats per l'activitat forestal, eren (i són) molt propicis per a una bona producció i recol·lecció de múrgoles. La climatologia, amb un patró estacional de pluviositat i temperatura menys aberrant i menys imprevisible (per als éssers vius), sens dubte hi ajudava.

Actualment, les poblacions i les comunitats que componen la part biòtica dels ecosistemes estan perdent sincronia (a causa del canvi climàtic) entre els distints nodes (organismes) de les xarxes relacionals, la qual cosa fa que les produccions de bolets siguin, en sentit ampli, més erràtiques, menys previsibles.

L'ofici de llenyataire era molt dur, duríssim, però era una professió reconeguda i admirada, pròpia de persones tenaces. De gran seré com en Joan de Perdaltes (Perdaltes és una finca del terme de Muntanyola) i en Joanic (Joan Bové) de l'Estany, ambdós fornits bosquerols.

Arigany petit (fot. M. Fortuny)

Jo, de gran, seré llenyataire, barrinava... Una diferència d'edat de dotze anys, quan tens deu anys, era segurament la causa de l'emmiration.

Avui els tinc una especial estima, en particular al Joanic, per la seva senzillesa i humilitat i, per dir-ho ben planerament, per ser un bon home, un gran home (enllestint aquest escrit, el Ferran Bové m'ha donat la trista notícia de la mort del seu tiet Joanic).

El pare, el Pep i el mossèn collien rabassoles a prop dels castells de Rocafort i Rocabruna (ambdós són masos de la par-ròquia de Terrassola), als voltants de coll de Vi, al costat de la carretera que va a Santa Eulàlia de Riuprimer. Altres indrets que visitaven eren el torrent de Postius, els voltants de les fonts d'Auró, del Ferro i Canaleta, i la baga de Montfred.

Les rabassoles, però, feien molta angúnia: «Buf!, com es pot menjar, això!», pensava..., «quin fàstic!». No gosava tastar-les; aquell aspecte d'arbre de cementiri (xiprer)... no m'entrava pels ulls.

Llàstima d'àpats perduts, lamento avui. Són bolets excel·lents, que cal cuinar bé o assecat-les. Haig de dir que, si en tinc ocasió, les cullo, les cuino i, sobretot, frueixo molt menjant-me-les.

Però quin tipus de bolets són les rabassoles? Els micòlegs les classifiquem dins el grup dels bolets ascomicets, que, fonamentalment, es caracteritzen perquè les espores es formen a l'interior d'unes cèl·lules en forma de sac, que anomenem asc.

Les rabassoles pertanyen al gènere *Morchella* i hi observem una gran variabilitat, fet que ha portat molts micòlegs a crear nombroses espècies —una trentena—, distribuïdes majoritàriament per l'hemisferi nord.

En l'àmbit pràctic cal distingir dues formes o grups principals: les múrgoles o rabassoles, que ens recorden un petit xiprer (tipus cònica), conegudes també per

arigany, i el tipus esculenta, amb formes més arrodonides i, per a mi, de qualitat organolèptica superior (millor textura, sabor i aroma).

Les rabassoles no es formen directament dels micelis, sinó que fructifiquen a partir d'unes estructures de resistència anomenades esclerocis, que romanen al sòl i que són estimulats a fructificar per factors i fenòmens diversos, com remoure terres, incendis, tales de bosc. La fructificació, però, està evidentment condicionada a unes determinades característiques climàtiques d'humitat i temperatura, i a les qualitats del sòl.

A causa de la seva importància econòmica com a bolet molt preuat, s'han fet molts intents d'abordar-ne el conreu, amb més o menys èxit. S'han publicat algunes patents que es poden trobar a internet i que, per a algunes espècies, han assolit produccions importants. La clau, en qual-sevol cas, és l'obtenció dels esclerocis i aconseguir, en substrats adequats, desencadenar la seva fructificació mitjançant tècniques diverses.

Hi ha espècies similars que pertanyen a altres gèneres, com el bolet de greix (*Gyromitra esculenta*), que contenen compostos molt tòxics, fins i tot cancerígens, com la giromitrina (*N-formilhidrazona*), que és termolàbil. Es coneixen una quinzena d'espècies del gènere *Gyromitra*. De l'anomenat arigany petit (*Mitrophora semilibera*), molt similar a la múrgola, se n'han descrit unes cinc espècies.

Per últim, vull fer referència a una altra espècie ben coneguda, de la qual no conec cap nom popular; és la *Verpa conica*, que té el barret en forma de didal. *Verpa* és un gènere amb cinc espècies descrites.

Sort als boletaires i penseu sempre a coure-les bé! Les darreres investigacions toxicològiques, però, aconsellen assecat-les i rehidratar-les de nou abans de cuinar-les.

LLETRES

Un marc al Jó

Marian Baqués

Al costat de la porta d'entrada del Jó hi ha un marc, com el d'un quadre. Si t'hi acostes pots —això— emmarcar-hi una vista de Moià. O, atzars de l'orografia, fins i tot dels cims de Montserrat i no diguem de Sant Llorenç del Munt. La idea de posar un marc per enquadrar-hi una imatge la trobem en altres indrets. Lleida té un gran marc a la vora del riu. A Cadaqués i a Mont-roig del Camp podem destacar-hi alguns paisatges que els seus genis immortalitzaren.

Unes preguntes sobre l'art. Per què hi ha peces que són considerades obres mestres d'art i altres s'omplen de pols en el magatzem de l'oblit? Qui o què estableix els criteris d'entrada a l'Olimp artístic? Per què hi ha cuiners, per exemple, que s'han entronitzat entre els selectes i d'altres no hi tenen accés? Per què algunes peces de literatura travessen els segles gaudint de l'embaïllament universal i d'altres no? En qüestió de gustos, val tant el criteri d'un analfabet que el de l'expert que ha dedicat la vida a l'art? En definitiva, què és art? Quina funció té?

La notícia de la mort del crític d'art John Peter Berger, el gener del 2017, va remoure en mi lectures que n'havia fet. Del seu llibre *Sobre el dibuix*: «Per a l'artista dibuixar és descobrir. I això no és només una frase bonica; és veritat, literalment. És, de fet, l'acte de dibuixar allò que força l'artista a mirar l'objecte que té davant, a dissecar-lo amb la imaginació i tornar-lo a muntar; o, si dibuixa de memòria, l'acte de dibuixar el força a drenar els records, a descobrir el contingut d'observacions fetes. Una línia, una zona d'un matís de color, no és important perquè registra el que hem vist, sinó pel que ens farà veure» (Barcelona 2016, p. 11). M'ha suggerit que Jordi Sabater i Pi —el primatòleg lligat al Moianès, el de «Floquec de Neu»— (1922-2009) lligava cinc verbs: dibuixar, observar, conèixer, estimar, protegir. («Si dibuixes, observes; si observes...»)

V.S. Ramachandran és un neuròleg de Califòrnia amb voluntat divulgativa. Exposa els nous avenços de la neurociència —com les neurones mirall, que contribueix

Fot. C.I.C. - Moià

xen al desenvolupament del llenguatge, la transmissió de la cultura, l'empatia—. Diu: «Una raó per a pensar que hi ha una diferència genuïna [entre l'art *kitsch* i l'art veritable] és que podem fer que ens agradi l'art veritable després de gaudir del *kitsch*, però és pràcticament impossible introduir-se en el *kitsch* després d'haver tastat els plaers de l'art culte. Així i tot, la diferència entre l'un i l'altre continua essent seductorament esmunyedissa. De fet, defenso la idea que cap teoria estètica no es pot dir que sigui completa a menys que encari aquest problema i expliqui la diferència amb tot detall» (*Lo que el cerebro nos dice. Los misterios de la mente humana al descubierto*, Barcelona 2011, p. 273).

Escoltem Antoni Tàpies (1923-2012): «En entrar cada dia al nostre estudi sempre ens topem amb una tela en blanc que ens renova tots els problemes i que ens deixa sols en la recerca de la solució. Si ens pregunten quina "veritat" misteriosa representen aquests signes, aquestes imatges i aquests colors que tant repetim, potser la millor resposta és convidar a continuar mirant les nostres pintures, els nostres objectes, les nostres matèries, les nostres creus... Qui sap si totes les nostres obres no són únicament això: intents de respondre aquests interrogants, aquella incògnita, aquella X, aquell Tao, aquella creu amb la qual seguim trobant-nos quan s'arriba als límits del coneixement» (*Símbols de noves esperances*, Barcelona 1999, p. 91).

El Nadal del 68, amb la família vam anar a veure una exposició de Miró (1893-1983) a Montjuïc. Vaig descobrir-hi un món nou: un llenguatge de formes i colors que em fascinà. Des d'aleshores m'hi trobo molt bé. Mirem d'entendre'l: «Considero el meu taller com un hort. Hi ha carxofes, aquí patates. Cal esporgar les fulles per tal que els fruits es desenvolupin. En un moment donat cal tallar. Treballo com un hortolà o com un vinyater. Les coses

vénen lentament. El meu vocabulari de formes, per exemple, no l'he descobert d'una sola vegada. Es va formar gairebé malgrat meu. Les coses segueixen el seu curs natural. Creixen, maduren. Cal empeltar. S'ha de regar, com amb l'enciam. Així maduren en el meu esperit» («Miró. Yo trabajo como un hortelano», dins *Los Cuadernos del Norte*, núm. 18, 1980).

Comencem a veure com l'art és el fruit del diàleg de l'artista amb el medi, amb allò que té al davant. Podríem introduir aquí el concepte de *artteràpia*: «L'*artteràpia* no concerneix tan sols la persona. És un combat o, més aviat, una negociació amb la matèria: pintura, pasta de modelatge, fang, *collage*, escultura, invenció oral o escrita, veu, música, gestualitat, cos en moviment... I la persona que opera principalment en el jo de la introspecció. La *artteràpia* és una manera de parlar d'un mateix sense dir "jo". La matèria no és un mediador sinó un interlocutor que té el seu caràcter, que es defineix, que exigeix. És el terapeuta, el mediador entre el pacient i la matèria» (Jean-Pierre Klein, «La creación como proceso de transformación», dins *Arteterapia: papeles de arteterapia y educación artística para la inclusión social*, Universidad Complutense de Madrid, vol. 1, 2006, pp. 11-18).

La nostra Marina Berdalet s'expressa amb la mateixa sinceritat que molts altres artistes quan manifesten que l'art els permet d'expressar el que senten. «La pintura i el dibuix han estat presents en mi des que jo recordo. Mirant el món amb ulls de pintora he trobat un tema en qualsevol racó, en qualsevol rostre, en qualsevol objecte, en el creixement d'una flor... Mirant el món amb ulls de pintora em mantinc a l'aguait de les coses per poder "veure" més enllà de la superfície. Crec que de vegades m'ha ajudat a posar un cert ordre en el caos que ens envolta. I també un cert ordre en mi mateixa» (Projecte final del Màster d'*Artteràpia*, UVIC, 2011, p. 7).

Versos diversos...

Baltasar Fonts

Maria Antònia Salvà, concisa, precisa, exquisida. Poeta de la vida, al capdavant, que viu sempre amatent a la natura i les seves mudades. Va néixer a Lluçmajor, a l'illa de Mallorca, en 1869 i la seva poesia és un cant incansable a la terra, la casa, els arbres, la perdurabilitat de les tradicions...

D'ella recullo aquest verset curt, fresc, de primavera. Mireu:

Quatre coses

M'abellen quatre coses
—qui prou les sabrà lloar?—.
El sol que bada les roses,
l'aigua que les fa brostar,
la rosada que les mulla
i el vent que les esfulla
per no veure-les secar.

Fot. C.I.C. - Moià

N	A	X	A	T	C	O	R	D	O	N	S	T	F
C	L	O	S	F	T	O	D	F	L	Q	E	P	A
Z	E	C	B	S	A	X	N	I	X	H	U	T	L
A	N	A	S	F	H	K	E	T	U	N	I	R	C
R	A	S	P	A	L	L	N	C	X	C	U	E	I
Q	A	D	G	K	O	E	T	O	R	E	B	S	L
E	Y	B	R	U	N	Y	I	D	O	R	R	P	L
T	U	S	R	A	O	J	E	X	D	R	R	E	A
I	F	L	L	E	T	R	A	M	G	E	T	U	E
P	I	A	Z	C	B	E	T	Y	O	S	O	S	B
F	I	L	D	E	C	A	N	E	M	X	G	K	O
H	E	R	T	Y	U	I	O	P	A	S	U	D	G
C	L	A	U	S	R	B	J	O	Z	D	T	H	A
D	I	S	R	U	P	J	A	R	T	E	L	L	U

SOPA DE LLETRES

Elvira Permanyer

Eines de sabater pegot

Busqueu el nom de tretze eines de sabater pegot. Podeu trobar els noms a la p. 50.

Crítica de poesia

Pere Criach Puig

«El món està impregnat de poesia. Només cal un nas fi per a olorar-la», deia un poeta de la meua generació que, casualment, va néixer el mateix dia, la mateixa hora i al mateix lloc que un servidor.

El dia 21 d'abril a Les Faixes tingué lloc, per segona vegada, el recital poètic *Vers pervers*, a càrrec de Baltasar Fonts, Albert Sala i Quim Vila. Aquesta n'és una crítica, naturalment, en vers pervers.

Vers per vers

Un dissabte, de vesprada, a Les Faixes de Moià tres actors d'anomenada en l'afer del declamar varen fer una repassada al lirisme català: en Quim Vila, l'Albert Sala i l'homèric Baltasar.

Al compàs d'una guitarra que en Quim feia sospirar, els poemes començaren a dansar per l'entaulat. I si l'un els desgranava amb la seva veu capaç, l'altre els empenyia enlaire, els posaven a volar i entre núvols d'or i escata al cor els feien varar.

Ho confesso, m'agradaren tots els lírics declamats,

p'ró la neurona tinc flaca i a tots no els puc recordar. Sóc un crític sense taca, bon amic de parlar clar, mai he fet de falsa claca ni tampoc m'han subornat

Sense ser ni rei ni papa, el poeta Pere Quart va regnar en la jornada gràcies al desembaràs amb què casa les paraules i els fets més anomenats. El gran Foix el compassava amb el seu vers musical i Estellés s'ho ben mirava dalt d'un núvol sensual.

Martí Pol amb verb exacte ple de sensibilitat pel Màrius Torres guardava la romàntica amistat.

I l'Espru i Palau Fabre hi varen col·laborar amb la foscor lluminosa del seu verb essencial

Al final de la vetllada, per donar-li un toc mordaç, amb l'ajuda d'en Sagarra es posaren a glossar el canó que tots els mascles fan servir per orinar (dir canó i no canonada és llicència del Parnàs).

I així, fent rimar bellesa amb el somriure distès, va finir la gran proesa de reviure el vers pervers, una exitosa escomesa facturada a preu invers.

**CLÍNICA DENTAL
PUJOL**

Ctra. de Manresa, 35 - Baixos
08180 Moià
www.clinicadentalmoia.com
Tel. 93 830 06 98
Mòbil 629 058 269

ODONTOLOGIA GENERAL
URGÈNCIES
ORTODÒNCIA
IMPLANTS

MISCEL·LÀNIA

Ja n'hem fet cinquanta!

Grup de cinquantins

Fa unes quantes setmanes que un grup de cinquantins —ex-alumnes dels escolapis— ens vam reunir per celebrar l'efemèride d'haver nascut l'any 1968.

Al matí ens vàrem desplaçar, després d'haver ben esmorzat, a l'Escola Pia, on havíem cursat fins a 8è d'EGB i on ens va rebre el pare Marian per acompanyar-nos a fer un repàs de les aules i llocs emblemàtics del centre escolar. Vàrem pujar al campanar i tot! A tots ens van tornar els records d'una època passada viscuda de diferent manera per tots els qui érem allà i que vàrem compartir bona

estona. Quan ens vàrem acomiadar del nostre guia i de les instal·lacions ens dirigírem a dinar a Pedrissa, on va haver-hi més d'una sorpresa que ens va tornar a fer reviure els anys passats. Amb cançons —interpretades magistralment per en Quim Vila—, amb imatges i amb locucions evocades d'aquells temps, vàrem riure, ens vàrem emocionar —tot recordant Joan Antonell i Carmen Martín—, ens vam abraçar, fotografiar i ballar fins tard.

Sens dubte una sensacional jornada que perdurarà en la nostra memòria *in saecula saeculorum*.

El grup de cinquantins a l'entrada de l'Escola Pia

La il·lusió perduda (Blanes, abril 2018)

Plade

Senyores i senyors!, com diria en Capri.* S'ha acabat la il·lusió!

No siguem alarmistes, perquè ara mateix us explico el què.

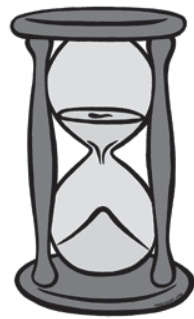
Tots tenim èpoques de buscar objectes, elements que poden arribar a marcar un temps de la nostra vida, i això és el que avui tinc intenció de comentar-vos, un espai dins la immensitat de l'eternitat, un petit gra de sorra en qualsevol platja.

Les dues nenes dinant a fora de la terrassa, a la taula del meu costat esquerre per a més senyals. La mare de les nenes és una de les cambres; dedueixo que la propietària del restaurant. I de cop i volta un soroll fa que jo aixequi la vista del plat (una amanida) i pari atenció a la conversa. La mare/cambra/propietària, interrogant una de les germanes, la que ha produït el soroll, diu: «Què ha passat?», amb la resposta adient: «És que ha caigut això!» «Què vols dir, això?» Nena: «Res, això que ha caigut, això!» La mare, ja una mica mosca: «Escolta: què és això?» De nou la nena: «La forquilla!, djupmd!» «Doncs digues la forquilla, no diguis "això", spbdg!» Fi de la conversa.

De fet, aquesta part de l'escrit no té res a veure amb la primera part del que estic explicant. Continuem, després de «en qualsevol platja».

Tampoc no puc dir-vos exactament el perquè, però ja feia dies que, cada vegada que anava per aquests mons de Déu (Vic, Manresa ja poden ser mons de Déu),

ho buscava, en llocs de *souvenirs* (platja), botigues de records (muntanya) i en algun dels mercats de segona mà que de tant en tant visitàvem.

I precisament avui, quan ja havia perdut les esperances, va i allà dins, al costat de tot d'andròmines i de *pongos*, allà mateix es fa la llum. Ja era hora, caram!

Una satisfacció personal, un gràcies a (segons les vostres creences: Déu, Al·là, la Sort, etc.), gràcies per la troballa.

I ara mateix algú deu pensar: «Què s'empatolla, aquest?» No patiu, arribo fins aquí perquè entengueu això de la pèrdua de la il·lusió. He trobat el que buscava, sí; per tant, he perdut la il·lusió de trobar-ho. S'entén, oi?

Addenda:

Un company a qui he demanat la seva opinió sobre aquest escrit m'ha fet veure un lapsus que he tingut, ja que donava per fet que s'entenia sobradament el que buscava (pistes incloses). I sí, un rellotge de sorra! Per cert, en vaig comprar tres, per si de cas.

* Capri. Illa italiana molt turística, al sud del golf de Nàpols, al mar Tirrè, amb

molta sorra a les seves platges. / Capri, Joan. Humorista català, creador de monòlegs, actor reconegut i animador de moltes festes majors, inventor d'una frase molt popular: «L'amor se'n va, però ella es queda.» Ara bé, jo la canvio radicalment: «Ella se'n va, però l'amor es queda.»

El so del violí

Agustina Cantó

Una vegada el meu pare va comprar un violí a un zíngar passavolant. Estava molt satisfet de la compra, perquè en l'instrument hi havia impresa la inscripció «Stradivarius de Cremona». Per al pare aquell violí era una relíquia. El tocava, l'acaronava, el mirava amb devoció. Era el seu instrument preferit.

Jo l'havia vist traient brillantor a la trompeta, que, quan la tocava, ressonava per tota la casa. L'havia vist tocant amb sentiment masurques i valsos al piano, però la cara se li il·luminava en veure el seu preciós violí. La nostra casa era plena de sons musicals, mentre que el violí solia restar desat en una rudimentària caixa de fusta, d'on el pare el treia per afinar-lo o tocar-lo.

Els components de l'Oquesta Ideal, de la qual el pare era

el director, venien a assajar dos vespres a la setmana. Eren com membres de la família. Feien tertúlia mentre anaven arribant tots i la casa s'omplia de melodies. Fins que el pare va morir, a quaranta-nou anys d'edat. Partitures, instruments i faristols, tot va anar de dalt a baix i la casa va

quedar buida, sense vida. L'únic que va salvar-se era el violí reclòs en la modesta caixa de fusta esperant que algú el traqués del silenci.

Passaren els anys i tots vam oblidar l'instrument, fins que un dia el meu fill Carles va descobrir la caixa de fusta i, en

obrir-la, es va trobar amb sorpresa que hi descansava el violí. Va portar-lo a un luthier perquè l'examinés, i aquest va dir-li que era una imitació dels veritables Stradivarius, però que, reparant-lo, podia ser un bon violí.

La Júlia, la filla del Carles, ara toca el violí en una orquestra infantil i, així, el violí del meu pare és per a la meva néta. M'imagino l'emoció del meu pare si veiés la seva besnéta damunt un escenari tocant el seu violí. Per sort, ara és un instrument brillant i quan la Júlia

assaja m'imagino el meu pare amb els ulls negats perquè en les notes hi veig la seva emoció quan no es cansava d'acaronar el seu instrument preferit. Un fals Stradivarius comprat a un zíngar que omple la sala de concerts de melodies que emocionen.

Ramon Cantó (fot. J. Renom)

PUBLICACIONS

Llibres

Neus P. Cirera. *T(a)rot*

Barcelona: Roure Edicions, 2018. 55 pp.

Poemari «nascut d'un joc de lligam entre les vint-i-dues cartes dels arcs majors del tarot i els mots que l'atzar ha portat, per relligarse de manera genuïna, i fent de cada carta/mot una singular peça poètica», en paraules de la seva autora, la moianesa Neus Purí Cirera, periodista de formació, escriptora i poeta.

Papa Francesc. «Alegreu-vos-en i celebren-ho»

Barcelona: Editorial Claret, 2018. 116 pp.

Exhortació apostòlica Gaudete et exsultate, sobre la crida a la santedat en el món actual, traduïda al català pel nostre company de redacció Josep Ruaix. Forma part de la col·lecció «Documents del Magisteri» (núm. 67), promoguda per la Conferència Episcopal Tarraconense.

Francesc Massip, Lenke Kovács. *La teatralitat medieval i la seva pervivència*

Barcelona: Universitat de Barcelona: Institut del Teatre, 2017. 560 pp. Estudi sobre les manifestacions teatrals catalanes durant l'època medieval. Entre les de caràcter religiós hi havia el drama litúrgic de l'Assumpció de la Mare de Déu, que es representava al monestir de Santa Maria de l'Estany (pp. 217-219).

Revistes

—**La Calderina**, núm. 17 (abril 2018), amb una entrevista a Josep Ruaix.

—**L'Esplai**, butlletí de l'Associació de Gent Gran de Moià, núm. 250 (maig 2018).

—**Butlletí Oficial del Bisbat de Vic**, gener-febrer del 2018, amb una nota titulada «Mn. Josep Ruaix i Vinyet, premiat».

—**Catalunya Cristiana**, del 13 maig 2018, amb un article de Joan Pallarès-Personat sobre «Josep Guiteras Barceló», sacerdot moianès mort fa quaranta anys.

—**Cavall Fort**, núm. 1337-1338 (abril 2018), amb l'article divulgatiu «La música més antiga», de M. Àngels Petit, i dibuixos d'en Picanyol.

ocupats en zones rurals treballa en el sector manufacturer, que dona feina al 14% en les àrees urbanes».

Diaris

Regió7

8-4-2018

«El Moianès és on més creix l'ocupació en la manufactura des de la crisi. Un de cada quatre

10-4-2018

«L'efecte dels focs de l'estiu passat al Bages

dispara l'ingrés de voluntaris a les ADF. Els cursos formatius de la federació Bages-Moianès han multiplicat per cinc les inscripcions del 2017». «Experts europeus en neandertals visiten les coves del Toll de Moià».

13-4-2018

«Les coves del Toll de Moià tanquen al públic com a conseqüència d'una important inundació». «Els espais de lleure organitzen la primera trobada del Moianès».

14-4-2018

«Tretze dejunants posen fi a cinc dies de protesta a Moià per la llibertat dels presos».

17-4-2018

«Veïns de Moià aposten per limitar el trànsit rodat i l'aparcament al nucli antic. L'ajuntament fa un pla de mobilitat inspirat en una enquesta, que demana voreres amples i menys velocitat. Es reclama un buidatge del carrer de Sant Sebastià». «Trànsit a Moià», editorial.

18-4-2018

«Castellterçol acollirà una trobada d'organitzadors de casaments».

1-5-2018

«Un tast de vi subaquàtic amb tocs del Moianès. Un veí de Moià és un dels artífexs d'un projecte que analitza l'efecte que té la immersió en àmfores dins un llac. Un sistema natural i sostenible de refrigeració».

5-5-2018

«Ferit en xocar amb un senglar al Moianès». «Moià inaugura avui una retrospectiva que homenatja l'artista Quico Palomar. El col·lectiu ExAbrupto li dedica una exposició a La Cort, on també hi haurà un mercat i un concert».

8-5-2018

«Esport 7 i Judo Moià assoleixen el millor resultat de la seva història en un estatal. Els judokes del Centre de Tecnificació del Bages i el Moianès sumen set medalles».

9-5-2018

«La regió central acumula set mesos retallant més l'atur que el conjunt de Catalunya. Solsona, Súria, Moià, Sant Joan i Santpedor redueixen la desocupació molt més ràpid que Manresa i Berga, on el ritme és inferior a la mitjana del país».

12-5-2018

«Concert de la pianista Laura Casas a Moià». «Les coves del Toll esperen prop de 1.500 alumnes al Mercat de la Prehistòria».

13-5-2018

«Un clip de Quim Vila clama per la llibertat dels polítics a la presó».

15-5-2018

«Castellterçol consolida la fira de l'ecologia i la sostenibilitat».

16-5-2018

«Busquen un conductor fugitiu que va atropellar greument un jove a Moià». «Presó preventiva per a dos acusats de robar en un domicili de Collsuspina». «La nova Ràdio Castellterçol comença a emetre en període de proves».

17-5-2018

«Els Avets de Moià prepara una setmana d'actes a l'entorn de la discapacitat».

18-5-2018

«Prop de 1.700 escolars s'endinsen de ple en la prehistòria a les coves del Toll de Moià. Durant tota la setmana, escolars d'arreu de Catalunya participen en un mercat on aprenen a fer foc o a estampar amb pintura rupestre».

LA VANGUARDIA

30-4-2018

«La Fura. L'òpera dels soldats. Carles Padrisa situa 700 espectadors en cadires giratòries per veure l'escenari de 360º, a Colònia».

BREUS

Canvis en el cartipàs moianès

Ja havíem informat que, després de la dimissió del regidor Albert Clusella, les competències d'Urbanisme les havia assumides Joan Capdevila, també regidor de Via Pública i Promoció Econòmica. Ara Gemma Bisbal, que ha entrat al consistori en substitució de Clusella, s'ha fet càrrec de Promoció Econòmica. També assumeix Teixit Associatiu, competència que ja exercia el regidor de Joventut, Martí Padrisa.

Teatre

La Fura dels Baus, sota la direcció de Carles Padrís, estrenà el 29 d'abril a la Statehouse de Colònia (Alemanya) l'obra *Die Soldaten*, de Bernd Alois Zimmermann. La versió escènica circular que presenta Padrís recupera la idea de l'autor més radical del segle XX, on els espectadors poden girar les seves cadires 360°, quedant envoltats de so, imatges i cantants.

El grup de teatre infantil moianès Gominola Teatre, sota la direcció de la mestra Isabel Marcos, presentà el diumenge 12 de maig a la sala polivalent de l'Esplai de Moià, l'obra *La història interminable*, versió teatral per a infants de l'obra homònima de Michael Ende.

El divendres 18 de maig, al gimnàs de l'Institut Moianès, el grup de teatre del centre, sota la direcció de Tales, posà en escena l'obra *Nassos, nassos, nassis*,

de Quim Canals, amb música original de Dani Vallejo. L'obra es va representar dues vegades, a 2/4 d'1 i a 2/4 de 9, dins els actes de la Jornada de Portes obertes i celebració dels cinquanta anys d'ensenyament secundari a Moià.

Premi a l'Institut Moianès

Dídac Arisa i Plans, alumne de segon d'ESO, va guanyar el primer premi de la categoria 1r cicle de secundària del Premi Sambori de la Catalunya Central. El lliurament tingué lloc el 15 de març a Solsona. El text premiat porta per títol *Biografia d'un supervivent*. Organitzat per Òmnium Cultural, el Sambori és l'únic guardó de narrativa en català dirigit als centres educatius dels Països Catalans.

Ruta Graugés a l'Estany

El dia 22 d'abril es va fer la tercera ruta Graugés a l'Estany. Aquestes rutes consisteixen en una passejada per l'entorn del poble resseguint alguns dels indrets que van inspirar Felip Graugés (1889-1973), el poeta de l'Estany, i en la lectura d'alguns poemes seus. L'any passat es va dur a terme la primera ruta i aquest 2018 se n'han fetes dues més, una d'elles amb la presència de descendents del poeta estanyenc. En aquesta darrera edició de la ruta es van visitar els espais que van inspirar alguns poemes com *Creu de muntanya*, *La sauleda* o *El Sant Crist del Pedró*.

Festival de Titelles del Moianès

Per a finals de juny i principis de juliol s'anuncia la segona edició del Festival de Titelles del Moianès, que enguany tindrà lloc en dos municipis de la comarca. El cap de setmana del 29-30 de juny i 1 de juliol es farà a Monistrol de Calders, i el següent, del 6 al 8 de juliol, a Calders. Els organitzadors, Rocamora Teatre-Espai Animacions, amb seu a Calders, afirmen que el festival «presentarà actes destinats a totes les franques d'edat i amb gran varietat de tècniques i estils; a més, serà diferent en cada poble, perquè el públic pugui moure's i gaudir de totes les actuacions programades».

Xics Festival

La nova edició d'aquest festival, que l'any passat va reunir més de 1.500 per-

sones entre quinxalla i pares, tindrà lloc el dissabte 30 de juny, de deu del matí a vuit del vespre, al Parc Municipal de Moià. Entre altres actuacions es comptarà amb Marc Parrot i Eva Armisen, El Pot Petit, Mainasons, Landry el rumbero i Xiulaen. Dins el mateix parc també es trobaran tallers lúdico-creatius, jocs de fusta, zona gastronòmica, un espai nadó i altres activitats. L'entrada al recinte serà de 12 euros (10 si es compra anticipadament a www.xicsfestival.com) per a petits i grans, i gratuïta per als menors de tres anys.

Fe d'errades

La fotografia publicada a la pàgina 35 del número anterior de LA TOSCA era d'Olga Peralta.

MOVIMENT DEMOGRÀFIC

Naixements

Oleguer Guirado Puig, fill de Josep i d'Anna, dia 24 d'abril.

Índira Santamaria Rosas, filla d'Àngel i de Núria, dia 8 de maig.

Defuncions

Ramon Sánchez Corroero, de vuitanta-cinc anys, dia 3 d'abril.

Jaume Aliberch Petitbò, de setanta-quatre anys, dia 10 d'abril.

José María Muñoz Salvador, de vuitanta-nou anys, dia 20 d'abril.

Àngels Trull Monrabà, de vuitanta-vuit anys, dia 30 d'abril.

Maria Àngels Camps Grau, de setanta-nou anys, vídua de Ramon Macià, dia 11 de maig.

Odontologia conservadora i estètica
Endodòncia i pròtesis
Odontopediatria
Ortodòncia
Cirurgia
Implants i periodòncia
Blanquejaments

Visites diàries

CLÍNICA DENTAL ANFRUNS

Dra. Carlota Anfruns Damians - Odontòloga i Màster en Od. Integrada d'adults
Dr. Lluís M. Anfruns i Serra / Metge - Estomatòleg
 Av. de la Vila, 3-5 - 08180 Moià - Tel. 93 820 81 28

MOIÀ
 Avda. Zona Industrial, s/n
 Tels. 93 830 12 25
 93 820 77 77

AVINYÓ
 Antoni Prat, s/n
 Tel. 93 838 72 78

SANT QUIRZE SAFAJA
 Ctra. de Mollet-Moià
 Km. 25,400

CALEFACCIONS - INDÚSTRIES
AGRÍCOLA - AUTOMOCIÓ

SERVEI A DOMICILI
TELS. COMANDES :
 93 830 12 25 - 93 820 77 77

DADES METEOROLÒGIQUES

Estació pluviomètrica de l'Escola Pia

LATITUD 41° 48' 53" N LONGITUD 2° 5' 44" ALTITUD 741 m

ABRIL 2018

DÈCADA	TEMPERATURES			ESTAT DEL CEL			VENT	PLUJA	
	Màx.	Min.	Mit.	Serens	Coberts	Núvols	Dominant	Parcial	TOTAL
De l'1 al 10	15,0	5,4	10,2	2	2	6	SW	29,2	
De l'11 al 20	15,7	7,4	11,5	2	2	6	E	65,8	
Del 21 al 30	20,5	10,0	15,3	3	0	7	SW	17,6	112,6

El dia 11 van caure uns quants flocs de neu, que no es van quedar a terra.

COMPARATIVA ABRIL 1918 - 2018

	Abril 1918	Abril 2018
Mitjana de les màximes	11,83	17,1
Mitjana de les mínimes	3,63	7,6
Temperatura mitjana	7,73	12,3
Màxima absoluta	17,00	25,6
Mínima absoluta	-1,00	0,4
Pluja mensual	106,90	112,6
Pluja màxima en un dia	38,00	40,4
Dies de pluja	14	9
Dies de neu	1	1

Les dades meteorològiques de Moià actualitzades cada 15 minuts (i les dades històriques des de l'any 2006) es poden consultar a la pàgina web de Carles Illa i Casanova, MeteoMoia.cat. També es pot seguir al Twitter: [@MeteoMoia](https://twitter.com/MeteoMoia), i al Facebook: [Meteo.Moia](https://www.facebook.com/Meteo.Moia).

NOTA DE LA REDACCIÓ

Totes les persones i entitats que vulguin fer-nos arribar articles, cròniques, informacions, etc. per al pròxim número de LA TOSCA, ens ho poden fer arribar fins al dia 12 de juliol, a través del correu electrònic latosca@latosca.cat o bé deixant-nos-ho a la nostra bústia, a Can Carner.

Sopa de lletres: ALENA, BRUNYIDOR, CERRES, CLAUS, CORDONS, FALCILLA, FIL DE CÀNEM, MARTELL, PUNXÓ, RASPALL, TRESPEUS, ULLET, XINXA.

